Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тинай 1921 оной ...бриин 21-һээ гарана | № 259 (14279) | 1973 оной ноябриин 2, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Табан жэлэй шиидхэхы жэлэй туршада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха зорилго урдаа табиһан нүүдэл оньһожоруулагдамал колонныи хүдэлмэришэд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна. Тэдэнэр Октябриин һайндэрые ажалай амжалтатайгаар угтаха гэжэ шиидээд, жэлэй түсэбые болзорһоонь хоёр һараар уридшалан дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ.

Жэлэй түсэбэй ёһоор 1 миллион 375 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ даабаря 1 миллион 400 мянган түхэригтэ хүргэһэн байна. 1973 оной гаратар үшөө 200 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ гэжэ колонныи хүдэлмэришэд шиидэнхэй.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Энэ коллектив ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулна.

Амжалта ямар аргаар туйлагданаб гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн һайнаар дэлгэрүүлэгдэнхэй. Мүрысөөнэй үрэ дүн саг соогоо согсологдоно, социалис уялгануудаа дүүргэхэ эмхидхэлэй-техническэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Жэлэй эхинһээ хойшо «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй колхоз хоорондын организацинуудай дундаһаа энэ коллектив нэгэтэ бэшэ эрхимлэн гараа.

В. Н. Казарикинай даадаг комплексно бригада, Л. Н. Кобелевагай хүтэлбэрилдэг дотоо талын хүдэлмэри хэдэг бригада, шулууша дархан Г. К. Потёмкин, А. В. Гасен, модошо дархан Ш. П. Мункуев, мастер В. Н. Калик, жолоошон Б. А. Чикачев болон бусад түрүүшүүл һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтажа байна.

В. БЕЛОМЕСТНОВ,
«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник.

БАЯСАМА МЭДЭЭСЭЛ

Манай комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэ дээрэ Москваһаа баясама мэдээсэлтэй телеграмма абтаба. Жэлэй 3-дахи кварталай үрэ дүнгөөр коллектив бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, СССР-эй металлургиин министерствын болон металлургическа промышленностиин ЦК-гай 3-дахи мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ нүхэр Костюков амжалта туйлаһанайнь түлөө коллективые амаршалаад, табан жэлэй энэ шиидхэхы жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхыень найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

Манай коллектив продукци худалдаха кварталай даабариие 102,3 процент, олзо доход оруулха даабаряа 104,7 процент дүүргэв. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, горитой ехэ ургалта туйлагдаһан байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,6 процент дүүргэгдэбэ.

Хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүйгөөр амжалта туйлагдаһан байна. Руда малталгын технологи хубилгагдаа, бүтээсэ ехэтэй шэнэ техникэ хэрэглэгдэдэг болоо. Вольфрамай юнхэрэй уурхай, шанаржуулгын шэнэ фабрика дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдажа эхилээ.

Жэлэй юһэ һарын дүнгөөр Холтосоной рудник аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна.

Коллектив жэлэйнгээ түсэбые декабриин 29 болотор дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй.

А. НИЖНИК.
Зэдын комбинадай ажалай болон салин хүлһэнэй таһатай начальник.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР—11.500 КУБОМЕТР

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ социалис уялгаа Худанай, Хандагатайн, Баргажанай леспромхозуудай коллективүүд амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, Худанай леспромхоз түсэбһөө гадуур арадай ажахыда 11.500 гаран кубометр модо эльгээһэн байна.

Түс леспромхоздо юһэн бага комплексно бригада хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда Пётр Ивановичай Павловай толгойлдог бригада юһэ һарынгаа түсэбые 149 процент, Фёдор Линейцевэй толгойлдог бригада түсэбөө 140 процент, Георгий Михайловичай бригада даабариа 138 процент дүүргэжэ шадаба. Эдэ бригадын гэшүүд хүдэлмэриингөө үдэрые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхые оролдон ажаллана. Тэдэнэрэй хүн бүхэн хоёр мэргэжэл шудаланхай юм. Тиимэһээ хүдэлмэришэд ямаршье сагта бэе бэеэ һэлгэн хүдэлхэ аргатай. Энээнэй ашаар модо таллуулдаг трактораа халаан соогоо байлгангүй хүдэлгэнэ.

Иигэжэ ажаллахадаа бригадынхид халаанайнгаа даабариие заатагүй үлүүлнэ.

Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөндэ Худанай, Хандагатайн, Горхоной болон бусад леспромхозуудай хүдэлмэришэд түрүү зэргэдэ гаранхай.

Д. ГАРМАЕВ.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Арадай хэрэглэлэй эд товар бүри ехээр бүтээн гаргагты, сортнуудыень шэнэлэгты, шанарыень һайжаруулагты, өөрынь үные хямдаруулагты!

(Агуехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зориулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

АЖАЛАЙ ЭРШЭ ШАНГАДХАНА

Хандагайн модо бэлэдхэгшэд сентябрь һарынгаа түсэб амжалтатай дүүргээ һэн. Леспромхоз арадай ажахыда 14 мянга гаран кубометр модо эльгээһэн байна. Бага комплексно бригаданууд хамта дээрээ 15,4 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ даабаряа үлүүлээ.

Социалис Ажалай Герой Н. Ф. Семенов, мүн түрүү бригадирнууд В. А. Зюзин, М. Г. Воробьев, Н. А. Черных болон бусадай бага комплексно бригаданууд габшагай һайнаар ажаллана.

Наринай модо бэлэдхэлэй пунктын коллектив онсо шалгараа. Эндэхи модошод юһэ һарын туршада 75 мянган кубометр модо бэлдэхэ түсэбтэй аад, 82 мянган кубометр модо оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээһэн байна.

Модо бэлэдхэгшэд октябрь һарада ажалайнгаа эршэ бүри шангадхажа, Октябриин һайндэрые шэнэ амжалтаар угтаха, шиидхэхы жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн һанал эрмэлзэлтэйгээр ажаллана.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хоринн аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ойн баярай суглаанда хабаадагшад.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Уржадэр республиканска библиотекын конференц-зал соо Буряадай номой хэблэлэй алдарта намтарайнь 50 жэлэй алтан ойе тэмдэглэхэеэ хүн зон олоороо суглараба. Энэ һайндэртэ зорюулагдан, «Буряадай номой хэблэлэй 50 жэл» гэһэн выставкэ нээгдээ. Хуушан монгол, лата үзэгүүдээр барлагдаһан номуудай гаршагууд аяар тэрэ хорёод онуудай үйлэ хэрэгүүдые, Буряадай соёл болбосоролой хүгжэлтын түрүүшын алхамуудые һануулна. Дамбагар боро саарһан дээрэ барлуулһан альганай тухайхан номууд ба үнгэ бүриин шэрээр шэмэглэгдэһэн мүнөөнэй зузаан ботинууд Буряадаймнай номой хэблэлэй хүгжэлтые эли бодо харуулна. 50 жэлэй саана оройдоол 11,5 мянган хэһэг ном хэблэгдэн гараһан байбал, мүнөө жэлдэ 1.127,5 мянганда хүрөө.

Хэблэлэй, полиграфиин ба номой наймаанай хэрэгүүдые эрхилдэг Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй управлениин начальник Н. Б. Павлов «Буряадай номой хэблэлэй 50 жэлэй хүгжэлтэ ба саашанхи зорилгонууд тухай» элидхэл хэхыень түс хэблэлэй директор Д. Д. Дугаровта үгэ үгэнэ.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха, үндэһэн хэлэн дээрэ марксизм-ленинизмын агуу суртал нэбтэрүүлхэ, ажалшан арадые шэнэ байдал байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэ номой хэблэлэй дүүргэһэн аша габьяаень туйлай ехэ юм. Буряад хэлэ бэшэг, литература хүгжөөлгэдэ, бэлигтэй уран зохёолшодые, журналистнуудые, эрдэмтэдые хүмүүжүүлгэдэ номоймнай хэблэл онсо һуури эзэлдэг. Эдэ бүгэдэн тухай элидхэлшэ тодо хурса баримтануудые дурдан хөөрэжэ үгэбэ.

КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев Буряадай номой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдые, олон тоото авторнуудыень алдарта ойгоорнь амаршалаад, «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша», «Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудые бүлэг нүхэдтэ барюулаа.

Хэблэлэй, полиграфиин ба номой наймаанай хэрэгүүдые эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй болон соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай ЦК-гай «Хэблэлэй эрхим хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн тэмдэгээр, Хүндэлэлэй грамотануудаар номой хэблэлэй, республиканска типографиин, номой наймаанай бүлэг хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаа.

Республикын ба городой олон тоото эмхи зургаанууд амаршалгын адресуудые, телеграммануудые эльгээһэн байна.

Ойн баярай суглаанда Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. А. Сахьянов, КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов, КПСС-эй Советскэ райкомой секретарь Н. И. Кузнецов болон бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа.

МАНАЙ КОРР.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, АРАДУУДАЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ болоһон зарим ушар хэрэгүүд хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө үлэдэг гээшэ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс — эб найрамдалай хүсэнүүдэй, демократиин, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даалһан байдалай хүсэнүүдэй үргэн ехэ, хүсэ шадалтай байһые бата найдамтайгаар элирхэйлэн харуулһан уласхоорондын нэгэдэхи ассамблей иимэ ушар хэрэг боложо дүүрэбэ.

Мүнөө үеын хүсэтэ хүдэлөөн — эб найрамдалай түлөө, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө хүдэлөөе хэншье, юуншье зогсоожо шадахагүй. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат нүхэр Л. И. Брежнев конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энээн тухай дүүрэн хүсэтэйгөөр, бата найдамтайгаар иигэжэ мэдүүлбэ:

«Дэлхэйн шэнэ дайнай һүжэрэлгэдэ эсэргүүгээр, бата эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө һүүлэй жэлнүүдтэ хэгдэһэн үсэд шанга, эдэбхитэй тэмсэл ехэ амжалтануудаар дүүрэһэн байна.

Хэрбээ гол шухала юумэн тухай хэлэхэ болоо һаа, дүшөөд онуудай хоёрдохи хахадһаа хүн түрэлтэндэ уршаг түбэг тохёолдуулжа эхилһэн дэлхэйн ракетно-ядерна дайнай аюул бага боложо, бүгэдэ ниитын эб найрамдал сахин хангаха арга боломжонууд арба-арбан хоёр жэлэй урда тээхиһээ улам бүри һайн, найдамтай боложо байна. Энээн тухай бата найдамтайгаар хэлэжэ болоно».

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор уласхоорондын байдалда дэлгэрэнгы шэнжэлэл хэгдээ, ерээдүй тээшээ бата найдамтайгаар харахын тула ехэ зорилгонуудые хамтаараа шиидхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Энэнь конгрессэй хүдэлмэридэ зоригжуулма хүсэ нэмээһэн байна. Конгрессто хабаадаһан 900 гаран хүн үгэ хэлэхэдээ, эб найрамдалай түлөө хүдэлөө үргэдхэхые, хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ һайхан ерээдүйн түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэдэй зэргэ нэмээхые эрид шиидэнги байһанаа мэдүүлээ.

Һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлтэй хүнүүдэй иимэ үргэн ниитэ хуралдаан хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үшөө хэзээдэшье зарлагдаагүй. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй конгрессто хабаадагшад 1100 национальна партиие, эмхиие түлөөлнэ гэжэ мэдээсэгдээ һэн. 100 гаран христианско - демократическа, либеральна, таряашадай ба бусад партиин, эмхиин, 30 гаран социалис, социал-демократическа партиин, 60 национально - демократическа партиин, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, 70 шахуу Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партиин түлөөлэгшэд делегадуудай дунда бии. Конгрессэй бусад хабаадагшад эгээн элдэб шэглэлтэй уласхоорондын эмхинүүдые, ниитын элдэб хүдэлөөнүүдые түлөөлнэ. Национальна парламентнуудай 200 гаран депутат делегадуудай дунда бии.

Конгрессэй пленарна засседани октябриин 31-дэ Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо нээгдэбэ. Конгрессэй хүтэлбэрилхы комитедэй гэшүүдэй, уласхоорондын эмхинүүдэй ба хүдэлөөнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, дэбжэлтын ба эб найрамдалай түлөө элитэ мэдээжэ тэмсэлшэдэй президиумдэ ерэжэ һуухадань, суглараашад хани халуун альга ташалгаар угтаба.

Түрүүлэгшээр һуугша — Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин президент **Роберто Вьецци** президиумэй даалгабаряар заседаниингаа эхиие Африкын оронуудай бэеэ даалһан байдалай түлөө тэмсэлдэ унаһан хүнүүдэй дурасхаалда, Гвиней-Бисаугай ба Ногоон Хушуун гэдэг аралнуудай бэеэ даалһан байдалай түлөө тэмсэдэг африкан партиин генеральна секретарь Амилкар Кабралай дурасхаалда зорюулхые дурадхаа.

Португалиин шэнэ түхэлэй колониалистнуудай тухиран эльгээһэн алууршадай гарһаа алдалан унаһан энэ хүн Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөтэй болохын түлөө, Африкые сүлөөлхын түлөө тэмсэһэн байгаа.

А. Кабралай һамган **Анна-Мария Кабралда** үгэ үгтэнэ.

Бүхэдэлхэйн конгресс зарлалгада ехэ туһа хүргэһэн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые амаршалан, Анна-Мария Кабрал эб найрамдалай ба дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы туһа нэмэри хэһэнэйнь түлөө совет арадта, Совет правительствада, Коммунис партида хандажа, халуун дулаан үгэнүүдые хэлэбэ.

Дэлхэйн олонниитын түлөөлэгшэдтэ хандахадаа, Анна-Мария Кабрал Португалиин правительствада сэрэгэй ба мүнгэ зөөриин талаар али бүхы туһаламжа үзүүлгэеэ болюулхые, бэеэ даалһан Гвиней-Бисау гүрэниие үргэнөөр мэдэрхыень уряалһан байна.

«Амгалан ёһоор зэргэ оршолго ба уласхоорондын аюулгүй байдал» гэһэн асуудалаар Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгрессэй комиссиин түрүүлэгшэ **Юзеф Циранкевич** (Польшо) үгэ хэлэбэ.

Конгресс дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые элдэб оронуудай түлөөлэгшэд — үгэ хэлэгшэд халуунаар һайшаан дэмжэһэн байна гээд тэрэ мэдүүлээ. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ эб найрамдал ханга бэхижүүлхын түлөө, уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй ажал ябуулгын үргэн ехэ программа болоно. Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар КПСС-эй, Советскэ Союзай хараа бодол энэ үгэ дотор элирхэйлэн харуулагдаа.

Амгалан ёһоор зэргэ оршолгын ба уласхоорондын аюулгүй байдалай гол ёһонууд таһаршагүй холбоотой юм гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ гээд Ю. Циранкевич мэдүүлээ. Эдэ гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэ эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал дүүрэнээр хангажа шадаха.

Гэбэшье уласхоорондын һайн хүгжэлтэ, хубилалтануудта эсэргүү ябуулгануудаа үргэлжэлүүлдэг хүсэнүүд дэлхэй дээрэ үшөөл бии байһаар. Израилиин дээрмэдэхы харша политикаһаа уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэ сорсбхилһон шэнэ дайнай дүлэн, Индохитадтахи дайнай ябуулганаудай залираагүй байһан газарнууд уласхоорондын байдалые шахардуу шанга, түгшүүрилтэй болгоно.

Эдэбхитэй, тодорхой, залан сэхэ, үгээ ойлголсоһон ажал ябуулгын программа, амгалан ёһоор зэргэ оршожо, хоорондоо харилсаа холбоотойгоор ажабайн, эб найрамдал хангаха программа зохёохо гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилго болоно гээд комисси тоолоно. Амгалан ёһоор зэргэ оршолго ямар нэгэ бүлэг гүрэнүүдтэ гү, али тустаарлагдалан райондо үлүү һайн байжа шадахагүй. Эб найрамдал хубаагдашагүй.

Индохитадай асуудалнуудые шиидхэхэ комисси Камбоджодохи, Лаостохи, Вьетнамдахи байдалые шэнжэлэн хаража үзөөд, эдэ оронуудай арадуудта саашадаа туһаламжа үзүүлхын тула дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлһон байна гээд комиссиин түрүүлэгшэ И. Винтон (Франци) хэлээ. Индохитадай оронууд тухай хэлсээнүүд бэеэ даалһан байдалай, газар уһанайнгаа бүтэн бүлеэн байхын түлөө тэмсэдэг арадуудай ехэ илалта болоно. Энэмнай Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, түрүү үзэлтэй, һайн һайхан һанал бодолтой бүхы хүнүүдэй зүгһөө Индохитадай арадуудта үзүүлэгдэһэн туйлай ехэ туһаламжын үрэ дүн мүн.

Баталагдан абтаһан хэлсээнүүдэй дүүргэлтэдэ американ империализм тойбо татахые һэдэнэ гэжэ оратор хэлээ. Социалис оронуудай, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй политическэ, экономическа дэмжэлгэ, туһаламжада түшэглэһэн Индохитадай эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд һанаһан хүсэһэн зорилгодоо хүрэжэ, Индохитадай газар дээрэ амгалан байдал, демократи һэргээгдэжэ, илан мандаха байһаниинь дамжаггүй гээд комиссиин документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Айвор Монтегю** (Великобритани) Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай асуудалнуудые шиидхэхэ комиссиин хүдэлмэри тухай элидхэл хэбэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай һанаата боложо байһанаа үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. Израилиин дээрмэдэхы

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХҮСЭЛЭН

Москва хотодо болоожо байһан Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгрессэй материалнуудаар манай ороной болон бүхы дэлхэйн олониитэ ехэ һонирхоно гээшэ. Манай совхозой ажалшад энэ конгресс дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые ехэ анхаралтайгаар шагнаһан, хэблэлдэ толилогдоходонь дахин дахин тэрэниие уншан танилсажа байна.

Эб найрамдал хадаа ажалша хүн бүхэнэй эгээл һайхан хүсэлэн ха юм. Бүхы хэжэ, бүтээжэ байһан ажалнай имагтал энхэ тайбан байдал улам бэхижүүлгэдэ зорюулагдана. Тиимэһээ хүдэлмэриеэ эршэдхэнэ, шэнэ амжалтануудые туйлахаар бэеэ зэһэнэ.

Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын гүн удхые хүн бүхэндэ ойлгуулхын тулада мэдээсэл хэхэ, хөөрэлдөө үнгэргэхэ, лекцинүүдые олоор уншаха хэмжээнүүдые манай совхозой партком хараална. Эдэ үдэрнүүдтэ агитатор, пропагандист, политинформаторнуудай семинар зарлагдажа, тэндэ энэ асуудалаар дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болохо ёһотой. Мүн харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые шэнэлхэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилбэ.

Партиин XXIV съездын хараалһан эб найрамдалай Программын амжалта түгэсөөр бэелүүлэгдэжэ байһандань омогорхонобди.

Г. САНГАДИЕВ,
Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой парткомой секретарь.

***

Манай заводой бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад түби дэлхэй дээрэ болоожо байгаа үйлэ хэрэгүүдээр ехэтэ һонирходог, элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг һайн һайхан заншалтай болоһоор үнинэй юм. Мүнөө үедэ Москвада болоожо байгаа эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс тэдэниие ехэтэ һонирхуулжа байна.

КПСС-эй XXIV съездын хараалһан эб найрамдалай программые бодотоор бэелүүлхын түлөө гайхамшаг оролдолго гаргажа, байһанайнь, конгресстэ бэлэдхэл хэхэ үедэ ехэ хүдэлмэри ябуулһанайнь, тиигэжэ бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал байгуулха хэрэгые сахин хамгаалхын тула үүсхэл эдэбхи ехээр гаргаһанайнь түлөө манай ажалшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ угаа ехэ баяр баясхалан хүргэнэ.

Энэ конгресс дээрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые ажалшадта һайнаар тайлбарилан ойлгуулжа үгэхэ гэһэн зорилго мүнөө манай урда табигдаад байна. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ агитаторнуудвай даалгагдаһан цех, участогуудтаа ошожо, конгрессэй материалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Амгалан тайбан байдалые замби түби дээрэ улам батадхаха тухай оролдолго хадаа манай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй гол зорилго мүн. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын түлөө совет арадай эрид шууд тэмсэжэ байһанаа дэлхэйн арад зондо үшөө дахин эли тодоор гэршэлжэ үгэбэ ха юм.

Бүмбэрсэг дэлхэйн олон миллион хүнүүдэй эбэй ёһоор бэе бэеэ ойлголсон, амгалан тайбан ажаһуухын, өөһэдынгөө һуудал байдал улам һайжаруулхын тула манай алдарта парти, правительствын хараалһан хараа бодолые хүсэдөөр бэелүүлхын түлөө совет арад түмэн тэмсэхэ зуураа үдэрһөө үдэртэ бүри габшагайгаар ажаллана. Манайшье заводой коллективэй хүсэл оролдолго энэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэнэ.

З. СУЧКОВ,
Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой парткомой секретарь.

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ШИИДХЭХЫ ҮЕ

Н. Б. ПИВОВАРОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

Буряад ороной ажалшад бүхы совет хүнүүдтэй хамта манай Эхэ ороной түүхэдэ эгээн гэгээн гэрэлтэ үдэр—Агууехэ Октябриин социалис революциин 56-дахи жэлэй ойн hайндэртэ бэлдэжэ байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, юhэдэхи табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые бэелүүлхын түлөө бэлэгдэлгэ шанга тэмсэлэй оршон байдалда энэ бэлдэлгэ үнгэргэгдэнэ.

Шэтын областиин ба Яхадай АССР-эй ажалшадтай мүрысөөжэ, абаhан социалис уялгануудаа бэелүүлээн, промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөхын түлөө, республикын арадай ажахын бүхы hалбаринуудые бүри түргөөр хүгжөөхын түлөө, мүн табан жэлэй шиидхэхы жэлые эмхитэй гуримтайгаар түгэсхэхын түлөө республикын хото городуудай, хүдөө нютагуудай ажалшад тэмсэжэ байнхай.

Багагша оной сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье, мүн үhанай үерэй хойшолонгуудые усадхаhан түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ, республикын промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудай олонхинь энэ жэлэй юhэн hарын түсэбтэ даабари дүүргэhэн, үлүүлэн дүүргэhэн байха юм. Жэлэй үнгэрhэн энэ үе соо товарна продукци худалдаха түсэб 100,3 дүүргэгдээ. Тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй министерствэнүүд болон управлениинүүдэй промышленность түсэбөө 101 процент дүүргэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, промышленна продукци худалдалгын хэмжээн 8 процентээр, валова продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 7 процентээр ехэ болоо. Түрүүшын юhэн hарын түсэбhөө гадуур 1,5 миллион хэhэг шифер, 4,4 мянган тонно цемент, 47 мянган тонно шулуу нүүрhэн, 21 мянган метр ноohон бүд, 62 мянган хэhэг дотор хубсаhан, 456 тонно hүнэй продукци, 3,4 мянган хубсаhа угаадаг машина болон бусад продукци гаргагдаhан байха юм. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө 12,4 миллион түхэригөөр үлүү арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараан бүтээгдээ.

Үнгэрэгшэ юhэн hара соо республикын промышленна предприятинуудта научно-техническэ 60 гаран мэдүүлгэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Республикын арадай ажахыда абтаhан бүхы сэбэр олзын 80 процентыень гэхэ гү, али 90 миллион түхэриг сэбэр олзо промышленностьда абтаа.

Буряадай түмэр харгын хүдэлмэрилэгшэд арадай ажахын ашаа болон пассажирнуудые зөөхэ 9 hарынгаа түсэб амжалтатай бэелүүлжэ шадаа.

Жэлэй түрүүшын гурбан квартал соо республикын ажалшад 88 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра абаhан байна. Тиихэдэ 510 үжибүүнэй hууритай хүүгэдэй саад болон яслинууд, олон тоото магазин ба столовонууд, hургуули ба клубууд, эмнэлгын болон коммунально-ажаhуудалай эмхи зургаанууд ашаглалгада оруулагдаа. Республикын 50 жэлэй ойн hайндэрые угтуулан городууд ба хүдөө нютагуудые cэлбосон түхэлтэй болгохо талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ.

Зунай эхиндэ ган гасуур болоод, удаань гол горхонууд схээр үерлэжэ, республикын олохон аймагуудай ажахынуудта нилээд хохидол ушаруулhан байна. Ороhото ургамалнуудай, сабшалан ба бэлшээриин ехэхэн талмай уhанай үертэ абтаhан байгаа бшуу. Эдэ бүгэдэ хүдөөгэй ажалшадай мэргэжэл шадабариин шанга шалгалта болоhон байна. Тиигэбэшье малшад болон таряашадай, механизаторнууд ба луговодуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй шударгы hайнаар хүдэлhэнэй ашаар, мүн городой ажалшадай тон ехэ туhаламжын ашаар уhанай үерэй хойшолонгуудые нилээд бага болгохо, түргэн усадхаха арга олдоhон байгаа. Энэ жэлэй хүшэр хүндэ эрхэ байдалда республикын олохон колхоз болон совхозууд ороohо тарянай ба тэжээлэй ургамалнуудай, хартаабха болон овощой муу бэшэ ургаса хурягаа, ниитын адууhа малда нёдондонойхиhоо улуу ехэ тэжээл бэлэдхээ. Жэлэй түрүүшын юhэн hара соо гүрэндэ мяха, тахабха худалдаха түсэб дүүргэгдэhэн, эбэртэ бодо малай ба хонидой тоо толгой олошоруулагдаа байна. Үнгэрhэн юhэн hара соо Яруунын, Хурамхаанай, Хэжэнгын болон бусад аймагуудай малшад ажалай hайн үрэ дүн туйлажа шадаа.

1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продукци эхээр абадаг, бэлэдхэдэг талаар дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараhан республикын хүдөө ажахын 559 хүдэлмэрилэгшэд Советскэ Союзай орден болон медальнуудаар шагнагдаа. Тиихэдэ Борьёогой совхозой хонишон Г. Л. Рабдаевта Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Улаан-Үдын аймагта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай Улаан туг, мүнгэн шан барюулагдаhан байна. Тиихэдэ СССР-эй ба РСФСР-эй хүдөө ажахын министерствэнүүдэй, РСФСР-эй совхозуудай министерствын Хүндэлэлэй грамотанууд ба мүнгэн шангууд республикын мал ажалай түрүү 180 фермэ болон бригадын коллективтэ барюулагдаба. Мүн республикын малшадай олон тоото түрүү хүнүүд КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй ба облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Энэ жэлэй үнгэрhэн юhэн hара соо республикын хүн зоной hуудал байдал саашадань hайжаруулха талаар баhал ехэ юумэн хэгдээ. Ажалшадай мүнгэн олзо дээшэлээ. Городуудай, хүдөө нютагуудай хүн зоной худалдаа наймаанай, соёл гэгээрэлэй, коммунально-ажаhуудалай, медицинын эрилтэ хангалгые hайжаруулха талаар хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэбэ.

Үнгэрэгшэ үеын түсэбтэ даабари ба социалис уялганuудай дүүргэлтын дүнгүүдые хаража үзэхэ зуураа промышленностиин, хүдөө ажахын болон республикын арадай ажахын бусад hалбаринуудай хүдэлмэриин дутуу дундануудые харангүй, тэдэн тушаа хэлэнгүй байхын аргагүй бологдоно.

Продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэниие худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинууд республика доторнай үшөө олон. Энэ талаар нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, үшөө муу дүнгүүдтэй предприятинууд бии. Ушар иимэhээ республикын промышленность 1,8 миллион дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 427 кубометр барилгын модо, 30 мянга шахуу кубометр хюрөөдэмэл материал, 3 миллион хэhэг хирпиисэ, 6,2 мянган паар гутал, мебель, кондитерскэ зүйлнүүд болон бусад продукци үнгэрhэн 9 hарын түсэбhөө багаар гаргаа.

Республика дотор капитальна барилга илангаяа ехэ гээгдэлдэ оронхой. Барилгын подрядна 76 организацинуудай (колхоз хоорондын барилгын организацинуудгүйгөөр, республикын гэр байрын - коммунальна ажахын министерствын барилга-заhабарилгын трестын организацинуудгүйгөөр) хахадынь шахуу 9 hарын түсэб дүүргээгүй байна. Буряадай барилгын управлени, «Бурятцелинстрой» трест, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлени, барилга-хабсаралгын 834-дэхи поезд, «Бурводстрой» трест болон барилгын бусад организацинууд хараалагдаhан түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Тон шухала удха шанартай Гусиноозерскын ГРЭС-эй, Холбоолжоной шулуу нүүрhэнэй уурхайн, «Сельмаш» заводой, ехэ панельнэ гэр барилгын заводой, Баргажанай модоной портын, Грязнухинска хирпиисын заводой, «Бурятцелинстрой» трестын, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой барилгада hомологдоhон мүнгэ зөөри гүйсэд хэрэглэгдээгүй байха юм.

Барилгашадай болон бусад зарим эмхи зургаануудай муугаар ажаллаhан дээрэhээ 36 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, hургуулинуудай 7 байшан, хүүгэдэй 3 эмхи зургаан, коммунально-ажаhуудалай хэдэн объектнүүд саг соогоо ашаглалгада оруулагдаагүй.

Республикын олохон колхоз болон совхозууд мяха, hү, ноohо абаха, тэдэниие бэлэдхэхэ талаар hайн бэшэ үрэ дүнгүүдтэй ябана. Жэшээлэн хэлэбэл, Мухар-Шэбэрэй аймагай 13 ажахын оройдоол табаниинь юhэн hара соо гүрэндэ мяха, hү, оройдоол гансахан ажахы ноohо худалдаха түсэбөө дүүргэhэн байха юм. Бэшүүрэй, Хяагтын, Загарайн аймагуудай ажахынууд энээнhээ hайн бэшэ байдалтай байна. Дээрэ дурсагдаhан, мүн Түнхэнэй, Сэлэнгын, Прибайкалиин, Зэдын аймагуудай колхоз болон совхозууд нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө гүрэндэ hү багаар худалдаа.

Промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай, колхоз болон совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд эды ехэ гээгдэлдэ ороhон ябадалаа энэ жэлэй уhанай үертэ шалтаг барижа, сагааруулха hэдэлгэтэй. Уhанай үерэй хойшолонгууд энэ хэрэгтэ нүлөөлжэшье болоhон байха. Гэхэтэй хамта «...Байгаали байгааляараа, ажал ажалаараа. Ажахыгаа эрхим hайнаар эмхидхэн хүтэлбэрилжэ, эдэбхитэй ба шэн габьяата ажалаараа сагай уларилай таарамжагүй байдалые дабан гараха зэргэтэйбди» гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев СССР-эй 50 жэлэй ои тухай элидхэл соогоо онсолон тэмдэглэhэн байгаа.

Теэд хүтэлбэрилэгшэ бүхэн ажахыгаа эрхим hайнаар хүтэлбэрилнэ, урдаа табигдаhан зорилгонуудаа бэелүүлхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр тэмсэнэ, дайралдаhан бэрхэшээлнүүдые гаталан гарахын түлөө зоримгойгоор тэмсэнэ гэхын аргагүй болодоно. Гүрэнэй түсэб ба абаhан социалис уялгануудые дүүргэхын түлөө хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга hотой хэмжээндэ үргэгдөө гэхын аргагүй.

Жэшээлэн хэлэбэл, республикын Эдеэ хоолой промышленностиин министерствэдэ иимэ ябадал ушарhан байна. Тус министерствын предприятинууд хэдэн янзын продукци үйлэдбэрилхэ түсэбтэ даабаряа дүүргээгүй, үнгэрэгшэ 9 hара соо с эхэн хэмжээной хилээмэнэй зүйлнүүдые, макарон болон кондитерскэ зүйлнүүдые, овощой консервэнүүдые, үрэ жэмэсээр нэрэгдэhэн архи худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үгөөгүй байха юм. Энэ министерствын предприятинуудай хахадынь сентябрь hарада продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ салин хүлhэнэй ургалтын хэмжээнhээ гээгдэжэ ябана. Энэмнай саашадаа тэсэхээр бэшэ хэрэг.

Министерствын хүдэлмэрилэгшэд, тодорхойлон хэлэбэл, урдань министр байhан нүхэр Матвеев В. Д. дурсагдаhан дутагдалнуудые усадхаха талаар дары хэмжээ абадаггүй, предприятинуудайнгаа ажал хэрэгээр ёhотоор hонирходоггүй, зарим асуудалнуудые саг сооньзүбөөр шиидхэдэггүй байhан байгаа. Эдэ бүгэдэ энэ hалбариин предприятинуудай гээгдэлдэ ороhоной гол шалтагаанууд болоно.

Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудта мал ажал хүтэлбэрилгэдэ дайралдадаг дутагдалнууд тушаа республиканска газетэнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ зүбөөр шүүмжэлэгдэhэн байгаа. Тус аймагай колхоз болон совхозууд hүүлэй хоёр жэлэй туршада hү, ноohо гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй. Энэ жэлдэшье hайжарhан юумэн харагданагүй. Эбэртэ бодо мал, хони хурьгад, гахайнууд олоор гарзалан, тугал, хурьган, поршоонхонууд нёдондонойхиhоо үсөөнөөр абтаа, hү ба ноohо үйлэдбэрилгэ доошолhон байна.

Гансал хүтэлбэрилхы тушаалтай, нүхэдэй харюусалгын доошолhонhоо, ажал хэрэгээ hайжаруулхын түлөө багаар эрилтэ табидаг байhанhаа боложо, энэ аймагта мал ажал хүгжөөлгэдэ, гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ иимэ дутагдалнууд үзэгдэнэ гэжэ сэхэ хэлэхэ бологдоно.

Түсэбтэ даабари ба социалис уялгануудые дүүргэхэ талаар иимэрхүү дутагдалнууд республикын бусад аймагуудта, барилгын эмхинүүдтэ, промышленна предприятинуудта, ажалшадай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудта дайралдадаг байха юм. Предприятинуудай жэгдэ hайнаар хүдэлдэг болохо хэрэгтэ, барилгын талмайнууд дээрэ ажалай эмхидхэл hайжаруулгада, техникэ хэрэглэлгэдэ, үйлэдбэриин технологи нарижуулан hайжаруулха хэрэгтэ, наука болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэдэ, ажалай болон материальна нөөсэнүүдые гамтайгаар гаргашалха хэрэгтэ үшөөл дутагдалнууд дайралдаhаар.

«...КПСС-эй ЦК-гай болон правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, даабарита ажалаа hайжаруулхын түлөө бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга болон эрилтэ эрид дээшэлүүлхэ хэрэг бидэнэй хамтын зорилго байhан ёhоорго. Энээн тухай үшөө дахин hануулха хэрэгтэй» гэжэ СССР-эй профсоюзуудай XV съезд дээрэ Л. И. Брежнев хэлэhэн байгаа.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэл шиидхэхы үедөө оробо. Ноябрь, декабрь соо хэхэ юумэмнай үшөө ехэ. Предприяти болон hалбари бүхэнэй үнгэрhэн үеын хүдэлмэриин дүнгүүдые нарин нягтаар хаража шэнжэлхэ, гээгдэлдэ ороhон участогуудаа урагшань гаргажа, үйлэдбэриин түсэб эрхэ бэшэ дүүргэхэ, ерэхэ жэлэй хүдэлмэриин hайн үндэhэ hуури табиха хэмжээнүүдые хараалhан ажалай түсэб зохёохо тон шухала.

Промышленна предприяти бүхэндэ, барилгын организацинуудта, колхоз болон совхозуудта, республикын арадай ажахын бүхы hалбаринуудта түсэбтэ даабари дүүргэхэ бүхы арга боломжонууд, хэрэглэгдээгүй ехэ нөөсэнүүд бии. Промышленность болон барилга дээрэ техникэ ба түхеэрэлгэ hайнаар ашаглаха, түрүү технологи үргэнөөр нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, түүхэй эд ба зөөри гамтайгаар гаргашалха, продукциин шанар дээшэлүүлхын түлөө эрид тэмсэхэ шухала.

Энэ талаар республикын түрүү предприятинуудай — «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, барилгын зарим эмхинүүдэй, леспромхозуудай болон бусад предприятинуудай дүршэл hайн жэшээ болоно. Тус предприятинуудай дүршэл, тэдэнэй шадабари үйлэдбэриин эмхидхэлгэдэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

Үнгэрhэн 9 hарын дүнгүүдээр илангаяа ехэ гээгдэлдэ ороhон республикын барилгын организацинууд энэ хоёр hара соо тон ехэ ажал хэхэ болоно. Тиихэдэ ашаглалгада оруулагдаха ёhотой шухала удха шанартай объектнүүдтэ гол анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Тиимэ объектнүүдэй тоодо гэр байранууд, hургуулинуудай байшангууд, городой канализациин сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд; Улаан-Үдын водопроводой хоёрдохи ээлжээн, ажалшадай хэрэглэмжэ хангалгын байшан, оньhожоруулагдаhан прачечна болон бусад предприятинууд ороно. Гусиноозёрскын ГРЭС-эй, сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилгада, промышленна предприятинуудые үргэдхэлгэ ба шэнэдхэн заhабарилгада hомологдоhон мүнгэ зөөри гүйсэд ашаглаха хэрэг тон ехэ удха шанартай. Тиихэдэ ниитын адууhа малай байранууд саг соогоо ашаглалгада оруулагдаха зэргэтэй.

Республикын хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ тон ехэ, харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Ажахы бүхэндэ ниитын адууhа малай үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын хүдэлмэри ойрын үдэрнүүдтэ түгэсхэжэ, бүхы үнеэдэ дулаан байрануудта оруулжа, гүйсэд рационоор эдеэлүүлхэ шухала. Тиигээгүй hаа, hү hаали дээшэлүүлжэ, гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэхэнь бэрхэтэй. Гэхэтэй хамта Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Сэлэнгын ба бусад аймагуудай зарим колхоз, совхозуудта энэ хүдэлмэри удааруулагдажа байна. hаамхай үнеэд гүйсэд hайнаар эдеэлүүлэгдэнэгүй, тэжээл бэлдэлгын цехүүд хүдэлгэгдэнэгүй. Иимэ ябадал тон муу хойшолонгуудтай байжа болохо.

Республикын ажахы бүхэн ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэhэ хүрэнгэ гүйсэд бэлдээ гэхын аргагүй. Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын ба бусад зарим аймагуудай колхоз болон совхозуудта үрэhэнэй таряа сэбэрлэхэ, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Энэ дутагдал ойрын сагта усадхажа, үбэлэй шанга хүйтэнэй эхилхэhээ урид үрэhэнэй бүхы таряа сэбэрлэжэ дүүргэхэ, hайнаар хадагалха шухала. Тиихэдэ хартаабхын үрэhэ хадагалха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Мүнөөнhөө эхилжэ шахалгын гүүртэнүүдые эмхидхэхэ, ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда гүрэндэ тушаагдаха мал hайнаар шахаха хэрэгтэй бологдоно.

Республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд мал ажалдахи хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньhожоруулха, энэ талаар хараалагдаhан түсэб заатагүй дүүргэхэ талаар зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Үбэл — шанга шалгалта болоно. Тиимэhээ үбэлэй үедэ ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхын тула промышленна предприятинуудые, соёл гэгээрэлэй, эмнэлгын, коммунально-ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудые эрхим hайнаар бэлдэхэ шухала.

Үнгэрэгшэ зунай уhанай үерэй хойшолонгуудые усадхаха талаар үшөө ехэ хүдэлмэри бии байhаар. Зарим газарнуудта энэ хүдэлмэри тэсэшэгүйгөөр унжагайруулагдана. СССР-эй правительствын, Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй республикада үгэhэн тон ехэ туhаламжада түшэглэн, нютагай арга боломжонуудые хэрэглэн, барилга-заhабарилгын бүхы хүдэлмэри ойрын сагта дүүргэхын тула зохихо хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Дээрэ дурсагдаhан жэшээнүүд дээрэhээ хаража үзэхэдэ, урдамнай үшөө ехэ, тон шухала хэрэгүүд олон байна. Тиимэhээ ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, министерствэнүүд болон албан зургаануудай, ажалша коллектив бүхэнэй бүхы хүсэ шадал, арга боломжонууд энэ хэрэгүүдые бэелүүлхэ асуудалда зорюулагдаха зэргэтэй. 1973 онииие—түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай жэлые — эмхитэй гуримтайгаар түгэсхэжэ, шэнэ жэлдэ hайн үндэhэ hуури бэлдэхэ, ажахын ба соёлой байгуулалтада шэнэ амжалта туйлажа, Эхэ ороноо баярлуулха хэрэт Буряадай хото городуудай, хүдөө нютагуудай хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй нангин уялга болоно.

Буряадай автономито республикын байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, мүн Россин Федерациин Верховно Соведэй ба правительствын эльгээhэн амаршалганuудай баясхаланта үгэнүүд, манай республикые Октябриин Революциин орденоор шагнаhан ушар республикын ажалшадай хүсэн дээрэ шэнэ хүсэ нэмээжэ, шэнэ амжалтануудта зоритжуулна.

ЗОРИЛГО ТОДОРХОЙЛОГД…

(КПСС-эй райкомой пленум дээрэhээ тэмдэглэл)

КПСС-эй Захааминай райкомой ээлжээтэ пленум hаяхан боложо, «Ниитын адууhа малай үбэлжэлгын үедэ эмхидхэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри hайжаруулха талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Михеев Н. Б.** дурсагдаhан асуудалаар элидхэл хээ.

hүүлэй жэлнүүдтэ аймагай колхоз болон совхозуудта ниитын адууhа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар хэгдэжэ байhан хүдэлмэри тушаа элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэhэн нүхэд тодорхойгоор тогтоhон байна. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон аймагай ажахынуудай малшад ажалай hайн дүнгүүдые туйлажа гараа. Ниитын адууhа малай тоо толгой ажахы бүхэндэ олошоржо, ашаг шэмэ абалга горитой дээшэлээ. Жэшээлэн хэлэбэл, үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ урзанданай тэрэ үеынхитэй сасуулхада мяха абалга аймаг дотор 28 процентээр дээшэлhэн байха юм.

Аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин (эрхилэгшэнь С. А. Шойдопов) малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, бүри hайн дүнгүүдые туйлаа. Тиигэжэ тус отделениин коллектив КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта, мүн СССР-эй хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада, 1.000 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө.

Адууhа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз hайн дүнгүүдтэй ябана. КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг энэ ажахыда барюулагданхай.

Энэ жэлэй түрүүшын юhэн hара соо мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Мяха тушааха гурбан кварталай түсэб 119 процент, hү худалдаха даабари 100,6 процент бэелүүлэгдэhэн байгаа. Тиихэдэ хонинои ноohо гүрэндэ худалдаха түсэб болзорhоо урид үлүүлэгдэн дүүргэгдээ.

Аймагай колхоз болон совхозуудта сабшалан ба таряалангай газар үргэдхэжэ, ургаса дээшэлүүлхэ талаар hүүлэй жэлнүүдтэ горитой ажал хэгдэhэн байна. Хамтадаа 2.400 гаран гектар сабшалангай газар үндэhөөрөө hайжаруулагдаа. Олон жэлэй «сибириин волоснец» гэжэ ногоон колхоз, совхозуудта таригдадаг болонхой. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой 250 гектар газарта тиимэ ногоон таригдаhан байгаа. Тэрэнэйнь гектар бүриhөө энэ жэлдэ 23 центнер эрхим шанартай үбhэн абтаа.

Үхэр малаар аймаг дотороо эгээ баян Санагын совхоз сабшалан hайжаруулха хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулна. Энэ ажахын 300-гаад гектар газарта «сибириин волоснец» таригдаhан юм. Санжа Цыдемпиловэй даадаг 48 гектар тиимэ ногооной таригдаhан сабшалан дээрэhээ 1.897 центнер үбhэн хуряагдаба. Энэмнай гектар бүриhөө 39,5 центнер үбhэ абаhан болоно гээшэ.

«Победа» колхозой механизаторнууд болон таряашад hүү… лэй жэлнүүдтэ … дүнгүүдтэй ябана… байгша ондо таря… тар бүриhөө 15,3… ороohо таряа хур… дотороо эрхимлэhэн… Энэ жэлэй тэжээл… үедэ хура бороо… паань, аймагай … нёдондонойхиhоо үл… hэн абтаhан байна.

Зарим тэды эдэ… нууд колхоз, совхо… тийна органи… ябуулдаг эмхидхэл… ламжын хүдэлмэри… руулагдаhанhаа, ма… таряашадай шудар… хүдэлмэрилhэнhөө … гэжэ элидхэлшэ, … шэд пленум дээрэ… Тиихэдэ ажахынууд… дадаг дутагдалнууд… хэ хэлэгдэжэ, хур… лэлдэ ороhон байн…

КПСС-эй райкомой… үзэмжэдэ табигдаhан… зүбшэн хэлсэлгэдэ… совхозой директор … нов, хүдөө ажахын… бэлэдхэхэ, шанарые… ха талаар гүрэнэй … пектор Б-Ц. Очиров,… Октябрь» колхозой … тор Н. Дамбаев, … съездын нэрэмжэт… парткомой секрета… ренжапов, Зэдын … молибденэй комби… ректор И. Чепурин… сад хабаадалсаhан бай… жэлгын үедэ колхоз… дай партийна орга… дай бэелүүлхэ зор… хараалhан тогтоо… баталан абаа.

Буряадай АССР-эй … нүүдэй Соведэй … нүхэр **Пивоваров Н.** … тиин райкомой пле… үгэ хэлээ.

Д. ДА…
аймагай газетын ре…

КИЕВ. Украинын ССР-эй Науканудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электрогагнуурай институдай эрдэмтэд оронойнгоо промышленна предприятинууд болон промышленностиин элдэб hалбаринуудые шэнжэлдэг институдуудтай нягта харилсаа холбоотойгоор хүдэлжэ, техникын тусхай гагнуури болон электрометаллургиин хүгжэлтэдэ ехэ хубитаяа оруулна. Жэшээлэн хэлэбэл, 1966—1970 онуудта бүхыдөө 2 миллион түхэригэй алмалта хэhэн, 280 гаран научна шэнэ мэдүүлгэ дурадхалнууд оруулагдаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: … туршалгын заводт… В. С. Плетнев (б… hаа), слесарь … Г. Г. Пророченко… «Ростсельмаш» завод… даг «Нива» комбай… нуудые гагнаха тү… рэлгэ хабсаргажа …
ТАСС-ай фото…

МАЛАЙ ТАРГАН—МАЛШАДАЙ ОРОЛДОЛГОhОО

Баян хэшэгтэ алтан намарай аятай зохид хаhа саг дүүрэнтэжэ, үдэр үнгэрхэ бүри газаа хүйтэржэ, шэмэрүүн үбэлнай ойртобо.

Баянголой малшад эдэ үдэрнүүдтэ 1973 ондо абаhан уялгаяа уридшалан дүүргэжэ байнхай. Жэшээлбэл, үнгэрhэн юhэ hарын туршада колхозой малшад, хонишод hү hаажа, ноohо хайшалжа гүрэндэ тушаахаар хараалагдаhан түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлээ. Мүн мяха худалдаха жэлэйнь даабари 87,5 процентдэ хүргэгдэжэ, hаяар жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэхэнь.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, нэн түрүүлэн, зунай бэлшээриин аятай зохид хаhа соо ниитынгээ адууhа малые hайнаар адуулжа, бага гаргашатайгаар ехэ продукци абахаар шиидээ hэн.

Мүнөө тус колхоздо бүхыдөө 4 мянга шахуу үхэр тоологдоно. Тэрэнэй 1072-ынь үнеэд. Энэ тоо юу харуулнаб гэхэдэ, эбэртэ бодо малаа олошоруулха байгша онойнгоо даабариие тус колхоз 99.5 процентдэ хүргөөд байна гээшэ. Ажахын hаалиин фермэ бүхэндэ малай үүлтэр hайжаруулха, үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, тугалнуудые элдэб халдабарита үбшэнhөө hэргылхэ хүдэлмэри үргэнөөр, эмхитэйгээр ябуулhанай ашаар энэ амжалта туйлагдаа. Малайнгаа тоо толгойе олошоруулха талаар онсо анхарал хандуулhанайнь ашаар гүрэндэ мяха худалдаха хэмжээн жэлhээ жэлдэ ехэ болоно. Тусхайлан хэлэбэл, 1971 ондо гүрэндэ бүхыдөө 4471 центнер мяха тушааhан байбал, нёдондо 5 мянга шахуу центнер тарган мяха худалдаа юм.

Үсэлхэ малаа эрхим тарган гэhэн сэгнэлтэтэйгээр гэхэ гү, али тус бүриин дунда зэргын шэгнүүрые 350—360 килограммда хүргөөд гүрэндэ худалдахын тула малшад зунай эхеэр hүрэг үхэрнүүдтээ талха тарянай зүйл нэмэлтэ болгон эдюулжэ, тунга ногоотой бэлшээридэ садатарнь бэлшээнэ. Юуб гэхэдэ зундаа hайса таргалhан мал үбэлэй хүйтэндэ диилдэдэггүй, шэмэтэ тэжээл эдихэдээ улам тобиржодог, таргалдаг байха юм. Хэдэн жэшээ дурдая. hайн бэлшээриhээ бусахатайнь адли тушааhан 306 үхэрэйнь 268-ниинь дунда, эрхим тарган гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Жэшээлбэл, байгша оной нажарай сагта мяханда тушаагдаха үхэрнүүдые харууhалhан малшад Радна Эрдынеев, Цырен Доржиев, Петр Галсанов, Балдан Дашиев, Жамбал Аюшеев гэгшэд зунай бэлшээриин 100 үдэрэй туршада үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые дундажа зэргэээр 320—379 килограммда хүргөө. Түрүү үхэршэн Радна Эрдынеев даажа абаhан малайнгаа тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхын 1072 граммаар нэмэhэн байна.

Эгээл мүнөө намарай хаhа дүүрэнтэжэ, колхозой малшад зундаа туйлаhан амжалтаяа улам батадхан, үбэлэй сагта шахамалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхын 1000 граммhаа бага бэшээр нэмэлхын түлөө бэлэдхэл хэжэ байнхай. Нэн түрүүлэн ниитынгээ адууhа малда, мүн үүсэлэгдэхэ үхэрнүүдэй эдихэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдээ. Уридшалан тооложо багсаахада, ниитынгээ адууhа малда 25 мянган центнер үбhэ, 17 мянган центнер зелёнко, 25 мянган центнер hолоомо бэлэдхэжэ, 33360 центнер силос дараhан ба 3994 центнер түмпэтэ тэжээл суглуулhан байна. Тиихэдэ 27 мянган центнер таряа талханай зүйл малда эдюулэгдэхээр хараалагдана.

Гэхэтэй хамта шахагдаха малай шэгнүүрые хоног бүри горитойхоноор нэмээжэ таргалуулхын тула үхэр бүхэнэй шэгнүүр хараадаа абтажа тусхай рацион зохёогдонхой. Хэрбээ тус бүрээ 350—400 килограмм шэгнүүртэй малаа бүри таргалуулхын тула үдэртэ 10 килограмм зелёнко, 4 килограмм талха тарянай зүйл, нэгэ килограмм үбhэ, 4—5 килограмм хэршэгдэhэн hолоомо эдюулхэ зорилготой. Харин түд бүрээ 280—350 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүдтэнь бүхыдөө 17—18 килограмм элдэб шэмэтэ тэжээл үгтэхөөр хараалагдана.

Иимэ тэжээл дээрэ hайнаар харууhалжа, тус бүриинь шэгнүүрые түргэн болзорто нэмээжэ шадабал, жэлэй дүүрэтэр мяханда тушаагдаха 741 үхэрэйнгөө тус бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 320—350 килограммда хүргэжэ, урдаа табиhан зорилгоёо 105,7 процент дүүргэхэ зэргэтэй. Зүгөөр иимэ арга боломжо тус ажахын малшадта яhала бии. Тиихэдэ түрүү малшад Жамбал Аюшеев, Петр Галсанов болон бусад жэлэй дүүрэтэр даажа абаhан малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые 290—337 килограммда хүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Харин Радна Эрдынеев, Цырен Доржиев ерэхэ жэлэй I кварталда харууhалжа байhан үхэрнүүдээ 368—429 килограмма шэгнүүртэйгээр тушаажа, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 107 процентээр дүүргэхээр зэхэнхэй.

Урдаа табиhан зорилгоёо сүм бэелүүлхын түлөө мүнөө малай гүүртэ бүхэндэ тэжээл буйлуулжа бэлдэхэ тусхай цехүүд түлэг дундаа хүдэлгэгдэжэ захалаа. Малшадынь бии байгаа тэжээлээ гамтайгаар гаргашалхын тула hолоомо, зелёнкоёо хэршэжэ, талха тарянай зүйлтэй холёод эдюулнэ. Үдэрынь малаа тар… зелёнкын узуурта бэ… тэжээлээ горитойхоно… мана. Ингээд лэ газ… тэржэ захалхадань … үбhэ тэжээлээрнь hа… хооллуулжа, хүшэ та… ень алдахуулангүй … таргалуулхаар шии…

— Эдэ үдэрнүүд… шэднай механизатор… хамта үбэлдөө хүрэхэ… моёо газаагаа зөөжэ… Мүнөө жэл тэжээл эл… бэлэдхэгдээ. Үбэлжэлг… хэзээ хэзээнэйхиhээ hа… үнгэрхэ аабза гэжэ на… бди, — гээд. колхозой… лениин түрүүлэгшэ … Будаевич Ринчинов …

Нээрээшье, Баянгол… шад байгша ондо үб… гэдөө эмхитэйгээр бэлд… хэлэhэн үгэдөө хүрэ… раалhанаа заабол бэ… хэл гэжэ бодото бай… харахада этигэмээр.

Вл. ЖИГЖИТ…
манай …

Баргажан.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

Облпрофсоведэй пленум дээрэhээ тэмдэглэл

ШЭНЖЭЛХЫ, ШҮҮМЖЭЛХЫ ШЭГЛЭЛГҮЙГӨӨР

Областной профсоведэй ...и болоожо, республи-...н профсоюзай организа-...уудта ниитэ-эмхидхэлэй ...дэлмэриин хэр зэргэ бай-...лай байhан ба энэ хэрэ-... саашадань hайжаруулха ...хэмжээнүүд тухай асуудал ...н хэлсэгдээ hэн.

Энэ асуудалаар элидхэл ...н облпрофсоведэй пре-...зидиумэй түрүүлэгшэ Л. С. ...ев республикын проф-...юзай организацинуудай ...ядаг ниитэ-эмхидхэлэй ...дэлмэриин байдал тухай ...рэнгыгээр тогтоо. ...областной, заводской, ...фабрикын, районно бо-...н хүдэлмэришэдэй олон-... комитедүүд нии-...тэ-эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэри ...ые hайжаруулхын тула ...оролдолго гаргана, пле-...ум болон суглаануудые бэ-...лдхэл hайнтайгаар үнгэр-..., профсоюзай ажабай-...лда, үйлэдбэриин хэрэгтэ ...батай шухала асуудал-...уд ходо зүбшэгдэнэ гэжэ ...хэлшэ онсолоо.

Ниитэ-эмхидхэлэй хүдэл-...мэриин hайжарhанай, комму-...нис ажалай hургуулинуудые ...оор эмхидхэhэнэй ашаар ...ажалшадай эдэбхи үүсхэл ...ан хүгжэнэ, табан жэлэй ...шадахи жэлэй түсэб бэ-...лэн социалис уялгануудые ...амжалтатайгаар дүүргэхын ...төө тэмсэл бүри эршэдэнэ.

Профсоюзай эхин органи-...зацинуудай хүтэлбэридэ эр-...хим hургуулиар түгэс, бэлэд-...хэл hайнтай хүнүүд олоор ...сонгуулэгдэнэ. Эдэбхитэдэй ...hуралсалай шанар эли бодо ...хүжаржа байна. Профсою-...зай хүдэлмэридэ ниитын хү-...ниие үргэнөөр хабаадуулагда-...даг болоо. Комитедүүдэй, ...облпрофсоведэй дэргэдэ ...мянга шахуу хүнүүд-...ээр бүридэhэн штатнабэшэ ...таhаг эмхидхэгдэнхэй. Профсоюзай гэшүүд 300 ...мянга хүрэтэрөө ургажа, ...бүхы хүдэлжэ байгшадай ...98,3 процентнь мүнөө проф-...союзай гэшүүд болонхой.

Ажалай Улаан Түгай ор-дено авиационно, Тимлюйн асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй заводуудай, Улаан-Үдын оё-долой фабрикын, Баргажа-най леспромхозой, Кабан-скын совхозой, Зэдын аймагай «Мир» колхозой проф-союзай организацинууд ажалшадай дунда эмхидхэ-лэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэрэ ажал ябуулгынь үүэ дүншье hайн гэжэ элидхэл-шэ тэмдэглэhэн байна. Улаан-Үдын ноохо угаадаг фабрикын ноохо илгалгын цехэй, ЛВРЗ-гэй вагонуудые заhабарилдаг участогай, Ка-банскын аймагай Оймoрой совхозой Корсаковай МТФ-эйн профсоюзай бүлэгүүдэй хүдэлмэри магтаалда хүртөө.

Гэхэ зуура профсоюзай организацинууд бүгэдэндөө ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри hайнаар ябуулна гэхын ар-гагүй. Илангаяа ой модоной промышленностиин, барил-гын ба барилгын материал-нуудай промышленностиин зарим предприятинуудай, за-рим колхоз болон совхозуу-дай профсоюзай организаци-нууд үшөөл hанаhанда хүрэ-мөөр хүдэлмэрээ эмхидхэн ябуулжа шаданагүй. Загарайн аймагай Элхиин авто-заhабарилгын заводой, Клю-евскын ба Хүрбын леспром-хозуудай, Ивалгын конди-терскэ фабрикын, «Сельхоз-техника» нэгэдэлэй зарим отделенинүүдэй, зарим кол-хоз, совхозуудай профсоюзай организацинууд социалис мүрысөө, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө тон хангал-тагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, үй-лэдбэридэ түрүү дүй дүр-шэл, онол аргануудые нэб-тэрүүлхэ тушаа анхаралаа мүртэй табинагүй.

Эдэбхитэдтэе түшэглэдэг-гүй, профсоюзай бүлэгүүдэй, саг үргэлжын комиссинуу-дай, ВОИР, НТО болон ажалшадай бусад творческэ нэгэдэлнүүдэй, нүхэдэй сүү-дүүдэй хүдэлмэри hулаар хүтэлбэрилдэг зарим областной районно комитедүүд, ФМК-нууд шүүмжэлэгдөө.

Саашадань үгэеэ үргэл-жэлүүлхэдээ, элидхэлшэ үй-лэдбэридэ, ажал хүдэлмэри-риин ябасада, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажа-hуудалда хабаатай асуудал-нуудые шиндхэлгэдэ хабаа-даха эрхэеэ профсоюзай ко-митедүүдэй, эхин организа-цинуудай хэр зэргэ зүбөөр бэелүүлжэ байhан тухай тог-тон хэлэбэ. Ажалай хуули ёhо баримталхагүй, захи-гаанай зүгhөө коллективнэ договор муугаар дүүргэхэ, ажал сахин хамгаалха, аюул усалhаа hэргылхэ та-лаар эрилтэнүүдые хэрэгсээ-дэггүй ябадалнуудтай проф-союзай зарим организаци-нууд эрид шууд тэмсэл хэ-нэгүй гэжэ тэмдэглэгдээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэл-гын болоходо, Улаан-Үдын ноохо угаадаг фабрикын ноо-hо илгалтын цехэй проф-союзай комитедэй түрүүлэг-шэ, хиналтын мастер А. Л. Ивановагай үгэ илангаяа анхарал татаба. Цехэй кол-лективэй дунда цеховой ко-митедэй ябуулдаг хүмүү-жүүлгын хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай тэрэ хөөрэ-hэн байна. Энэ цехтэ хүдэл-дэг хүнүүдэй жара шахуу процентнь залуушуул юм. Тиимэhээ залуу хүдэлмэри-шэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, мэргэжэл шадабарииень дээ-шэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Залуушуу-лай hуралсалда, ажал хүдэл-мэриhөө сүлөө сагаа өөртөө аша туhатайгаар хэрэглэхэ асуудалнууд цехкомой үдэр бүриин хиналта доро байдаг.

Ноохо илгалга илангаяа хүндэ хүдэлмэри. Тиимэhээ энэ хүдэлмэридэ абтаhан за-луу басагад халтад гэхэдээл ажалhаа гарахые hэдэдэг. Тэдэнии кадрова хүдэлмэ-ришэд болгохын түлөө ехэ оролдолго гаргагдана. Цехэй коллективэй ажал хүдэлмэ-риин ябасые, ажабайдалые үргэнөөр харуулhан стенд хүмүүжүүлхы ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тэндэ хэнэй яма-раар ажаллажа байhые, ниитын хэрэгтэ хэр зэргээр хабаададагые, ямар журам-тай байhые үргэнөөр харуул-даг дүршэлтэй. Энэ стендын материалнууд имагтал проф-союзай гэшүүдэй эдэбхитэй хабаадалгаар бэлдэгдэнэ.

Эндэ хүдэлмэришэнэй суг-лаа зарлалга занишанхай. Шэнэ hарын хоёрдохи втор-ник — суглаанай болодог үдэр. Энэ суглаан ехэ hо-нирхолтойгоор үнгэрдэг. Тэндэ хүнүүдэй хэлэhэн үгэ-нүүд согсологдожо, ажалша-дай оруулhан дурадхал бо-лон шүүмжэлхы ажаглалта-нуудые хүсэндэнь хүргэхэ зорилгоор тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдадаг. Тиигээд ерэхэ суглаан дээ-рэ фабрикын захиргаан тэдэ-нэй хэр зэргээр дүүргэлтэ болоhон тушаа хүдэлмэришэ-дэй үмэнэ тоосоо баридаг.

— Манай цехэй хүдэлмэ-рилэгшэдэй 65 процентнь ниитын даабаритай юм. Саашадаа бүхы гэшүүдээ ниитын ажал ябуулгада хэ-баадуулдаг болохо зорилго табинабди. Тэдэнэй олонсий дунда ябуулжа байhан үдэр бүриин хүдэлмэрие нари-наар бүридхэн шалгажа бай-даг гуримтайбди. Иимэ бай-хада хүн энэ хэрэгтэ ехэ харюусалгатай байhанаа ойлгодог гээшэ, — гэжэ нү-хэр Иванова хэлээ hэн.

Тиихэтээ хамта профсою-зай эдэбхитэдые hургаха асуудалда анхаралаа хан-дуулба. Мүнөө профсоюзай организацинуудта тоосоото hунгалтын кампани ябажа байна. Дүүрэхэ сагынь ойр-тоо. Профсоюзай организа-цинуудай хүтэлбэридэ шэнэ хүнүүд олоор дэбжүүлэгдэ-нэ. Зүгөөр тэдэниие hургаха, ниитын энэ хүдэлмэридэ дэбжүүлхэ шухала. Проф-союзай эдэбхитэдэй hурал-сал юундэшьеб январь, фев-раль hарануудта эмхидхэг-дэдэг. Тэрэ буруу. Иимэ hу-ралсал тоосоото hунгалтын суглаануудай дүүрэмсээр, дары ноябрь, декабрь hа-рануудай туршада үнгэргэ-бэл ехэ hайн байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэ дурадхаа.

Гүрэнэй эмхи зургаануу-дай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Кабанскын рай-комой түрүүлэгшэ И. Е. Третьяков пленум дээрэ үгэ хэлэhэн байна. Тус райком аймагай 27 эмхи зургаа-нуудта хүдэлдэг профсоюзай гэшүүдhээ бүридэнэ. Эдэ зургаануудта 700 гаран хүн хүдэлдэг юм.

— Сельскэ Соведүүдэй дэргэдэ профсоюзай органи-зацинуудые байгуулhан ушар манай хүдэлмэридэ ехэ hайн нүлөө үзүүлээ. Тиигэжэ сельсоведүүдэй мэ-дэлдэ ородог эмхи зургаа-нуудай профсоюзай гэшүүд ниитын хэрэгтэ эдэбхитэй-гээр хабаадалсаха аргатай болоо. Суглаанууд таhалга-ряагүй зарлагдана, взнос суглуулга гуримшаа, — гэ-жэ тэрэ мэдээсээ.

Тиихэ зуураа зүб уруунь шиидхэжэ боломоор хэдэн асуудалнууд тушаа тэрэ тог-тоо. Сельсоведүүдэй проф-союзай организацинууд жэ-жэхэнүүд. Тиимэhээ местко-мой түрүүлэгшые олохонь бэрхэтэй. Библиотекэ, клуб, медицинскэ газарнууд сель-соведэй бюджедээр хангаг-дадаг гээшэ. Тэндэ хүдэлэг-шэд сельсоведэй ажал ябуулгатай нягта холбоотой, үнэндөө, тэрэнэй мэдэл доро хүдэлмэрилдэг. Гэбэшье профсоюзай талаар болохо-доо, тэдэнэр ондоо организа-циин бүридэлдэ ородог бай-на. Дээрэ тоологдоhон эмхи зургаануудта хүдэлдэг проф-союзай гэшүүдые сельсове-дэй профсоюзай МК-тай нэ-гэдүүлбэл, аша туhатай хэ-рэг болохо байгаа гэжэ нү-хэр Третьяков дурадхал оруулба. Тиигэбэл сельсове-дэй дэргэдэ эмхидхэгдэhэн профсоюзай организацинууд бэхижэхэ, гэшүүдэйнь ажал ябуулга эли бодо эдэбхижэ-хэ бэлэй.

Облпрофсоведэй пленум дээрэ 11 хүн үгэ хэлээ. Зү-гөөр олонхинь hайн хэрэг тухайгаа тоосоо бариhан удхатайгаар мэдээсэл хэhэн байна. Эдэ хоолой промыш-ленностиин хүдэлмэрилэг-шэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ А. П. Кихней, хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй Хоринн райкомой түрүүлэгшэ Д. Н. Доржиев, барилгын мате-риалнуудай промышленнос-тиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой секре-тарь А. Т. Валинюров, гэгээ-рэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Бэшүүрэй рай-комой түрүүлэгшэ А. Б. Санжиев болон бусад нүхэд гол түлэб хэhэн хүдэлмэреэ hайрхаад лэ харин тэдэнэй ажал ябуулгадахи дутуу дунданууд, алдуу эндүү ямар шалгагаанhаа тохёол-доноб гэhэн ямаршье шэн-жэлэл, тобшололгүйгөөр, тэ-дэниие яажа усадхаха арга замууд тухайгаа, облпроф-соведэй хүдэлмэри тухай нэ-гэшье үгэ дурдангүй хэлэ-жэрхиhэниинь ехэ аягүй байна.

Сэхыень хэлэхэдэ, өөеэ магтаhан, ехэ хэрэг бүтээ-гээбди гэжэ hанаhан ФЗМК-нуудай, рабочкомууд, райко-муудай болон обкомуудай хамаг ажал ябуулгань, илан-гаяа ниитэ-эмхидхэлэй хү-дэлмэри жэншэдгүй hайн гэхын аргагүй. Энээн тушаа элидхэл соошье яhала олон дахин дурдагдаа. Хэhэн, бү-тээhэн юумэнүүд тухайгаа, үргэн ниитэ ажалшадай туй-лаhан амжалтанууд тушаа элидхэхэ, тогтохо хэрэгтэй. Зүгөөр тэдэнэй далда нюугдаад байhан дутагдал-нууд, албан хойрог хүтэлбэ-риин хойшолонгууд баhал эли тодоор элирхэйлэгдэхэ, тэдэниие үндэhөөрнь усадха-ха зорилгонууд тухай хөө-рэлдэхэ зэргэтэй байгаа. Юрэдөө, шүүмжэлэл, өөры-гөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэл-гэрүүлхэ гэhэн эрилтэ үшөөл hанаhанда хүрэмөөр баримталагдабагүйл даа.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай корр.

Республикын засагай дээдын зургаануудта

ГҮРЭН ТҮРЫН УДХА ШАНАРТАЙ ХЭРЭГ

Байгаалиие ба тэрэнэй баялигуудые хамгаалха хэ-рэгтэ гүрэнэй заповедни-гүүдэй харюусалга ба бэе-лүүлдэг үүргэ тон ехэ.

Байгал нуур шадархи байгаалиин баялигуудые арьбалан хамгаалха, зүбөөр ашаглаха тухай парти, пра-вительствын мэдээжэ тог-тоолнуудые бэелүүлхэ та-лаар Баргажанай ба Байга-лай гүрэнэй заповеднигүүдэй бэелүүлжэ байhан ажал хү-дэлмэриие hаяхан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй байгаали хамгаалха саг үргэлжын комисси (түрүү-лэгшэнь Н. Е. Шелковников) шалгажа үзэбэ. Тус шалгал-тада комиссиин гэшүүдhээ гадна, СССР-эй Наукануу-дай академиин Сибириин от-делениин Буряадай филиа-лай эртэмтэд ба мэргэжэл-тэд хабаадаhан байна.

Шалгалта хэжэ дүүргэhэ-нэйнгөө hүүлээр комисси Буряадай АССР-эй Верхов-но Соведтэ «Баргажанай ба Байгалай заповеднигүүдтэ байгаали хамгаалха ба шэн-жэлхэ талаар хэгдэжэ бай-hан ажал хүдэлмэринүүд ту-хай» мэдээсэл хэhэн байна. Буряадай АССР-эй Верхов-но Соведэй Президиум шал-галтын материалнуудые зэл-жээтэ заседани дээрээ хара-жа үзөө. Элидхэлнүүдые Баргажанай заповеднигэй директор Г. А. Янкус, Бай-галай заповеднигэй дирек-тор М. А. Орлов гэгшэд хээ.

Буряадтахи гүрэнэй запо-веднигүүдтэ байгаалиин бая-лигуудые хамгаалха талаар шэнжэлхы удха шанартай хүдэлмэринүүдэй яhала хэг-дэжэ байhые Верховно Со-ведэй Президиум тэмдэглээ. Жэшээнь, Баргажанай запо-веднигтэ алдар суута булга олошоруулха, хамгаалха хү-дэлмэри hайнаар табигдаhан байна. Энэ үнэтэ ан заповед-нигэй хүдэлжэ эхилhэн үе соо 30 дахин олошороо.

Гэхэтэй хамта нэрлэгдэг-шэ заповеднигүүдтэхи хү-дэлмэри парти, правитель-ствын мэдээжэ тогтоолнуу-дай эрилтэдэ үшөөл хүрэнэ-гүй гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Пре-зидиум зааба. Тобшолон хэ-лэбэл, байгаалиин баялигуу-дые хамгаалха ажал хүдэл-мэриингөө түсэб заповедни-гүүдэй хүтэлбэрилэгшэд муугаар хараална. Энэнь ажалайнь шанар дээрэ үзэг-дэнэ. Мүн эрдэм наукын мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэмөөр шэнжэлхы хүдэлмэри ябуул-ха материальна ба техниче-скэ бааза заповеднигүүдтэ hайжаруулагданагүй. Тэндэ хүдэлдэг егерьнүүд, шэнжэ-лэгшэд, ан үсхэбэрилэгшэд олонниитэ хүн зоной дунда байгаалиин баялигуудые яа-жа хамгаалха тухай хүдэл-мэри муу ябуулна, респуб-ликын хэблэл, радио ба те-левидени энэ хэрэгтэ мууса хабаадана.

Гадна Баргажанай ба Бай-галай заповеднигүүд респуб-ликын ажахынууд болон предприятинуудтай холбоо барисаагүй шахуу, байгаали хамгаалха талаар тэдэнэй хэдэг түсэбүүдтэй зохил-дуулдаггүй байна. Байгаали хамгаалха хүдэлмэриин мэр-гэжэлтэдые бэлдэлгэдэ ехэ-хэн дутагдалнуудай бии бай-hан тухай hануулалтай. Жэ-шээнь, заповеднигүүдтэ хү-дэлдэг эрдэмтэдэй дунда ма-най республикаhаа нэгэншье хүн үгы байна.

Эдэ бүгэдэ дутуу дунда-нуудые богони болзорто усадхаха, ажал хүдэлмэриеэ hайжаруулха тухай зохихо хэмжээнүүдые абахыень Бу-ряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум заповед-нигүүдэй директорнуудта Г. А. Янкус, М. А. Орлов гэгшэдэй уялгаба.

Илангаяа заповеднигүүд-тэхи шэнжэлхы хүдэлмэрие hайжаруулха, эрхим hайн материальна-техническа баа-за байгуулха, олониитэтэй ба республикын ажахынууд болон предприятинуудтай холбоогоо батадхаха талаар, мүн бусадшье хэмжээ ябуул-ха тухай hанамжа шухала гэлэбэ.

Буряадай заповеднигүүд-эй али бүхы ажал хүдэлмэ-ридэ энэ хэмжээ туhаламжа тухайшье Президиум дээрэ хэлсэгдэжэ байна.

М. АРЬЯЕВА,
Буряадай АССР-эй Вер-ховно Соведэй эмхидхэлэй таhагай инструктор.

Мирный конгресс Москва 1973 Миролюбивых сил

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, АРАДУУДАЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ

Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта.

...ис политика, ООН-ой ...үйн Соведэй тогтоол ...ые тоогоогүй ябадал — ...бүгэдэ дэлхэйн арадуу-... Израильда дурагүй бо-... гэжэ делегадууд мэ-...лэн байха юм.

Конгресс дээрэ КПСС-эй ...ай Генеральна секре-... Л. И. Брежневэй хэлэ-... үгэ зүбшэлэгдэжэ бай-... асуудалнуудта ехээр ...лоо гэжэ комиссиин ...мэридэ хабаадагшад ...лээ гээд оратор хэлэ-... Араб оронуудай тэмсэ ...дэмжэжэ, эдээндэ туhа ...жа, энэ районой гүрэ-...эй хилын эбдэршэгүй ...ын түлөө эдэбхитэй ...уланнуудые хэжэ байhан ...скэ Союзай политика ...ой зүгhөө hайшаагдаhан ...

Европодохи аюулгүй ...н ба харилсаа хол-... гэhэн асуудалые зүб-...эн комиссиин хүдэлм-...хайда тэрэнэй түрүү-... тушаалта Р. Гоор ...) конгресстэ элид-... hүүлэй жэлнүүдтэ ...хоорондын түгшүүрил ...руулха талаар туйлаг-... амжалтанууд бүхы ...нуудай хүсэл эрмэлзэлдэ ...лдана гэжэ комисси ...йлээ гээд тэрэ хэлээ. ...иссиин хүдэлмэри үгэеэ ...ойлсолгын оршон байдал-... үнгэрөө. Ниитэевропын ...нэн ехэ удха шанартай ... комиссиин гэшүүд нэ-...hаналтайгаар тэмдэглэ-... байна.

Ниитэевропын зүблөөн ...амжатай болзорто үнгэр-... шухала гэжэ комисси ...на. Политическэ гол ...нуудые элирхэйлхэ зэргэ-... Европодо эб найрамдал, ...гүй байдал хангахын ... бата үндэhэ hуури та-... зорилгоор Европын ...нүүд, мүн США, Кана-...лгануудые абаха ёhо-... гэжэ комиссиин засед-... дээрэ тэмдэглэгдэhэн ... юм.

Азидахи амгалан ба ...гүй байдалай» асуу-...нуудые зүбшэлhэн комис-... элидхэлэй проект пле-...на заседани дээрэ hай-...гдаа гэжэ комиссиин ...лэгшэ Абдус Мохаммед Самад (Бангладеш) ...үлээ. Холбоото Шта-..., Англиин сэрэгэй ...нуууд, мүн элдэб сэрэ-... бүлэглэлнүүд эб най-...далда, бэеэ даhан бай-...а тойбо татана гээд ...хал дотор хэлэгдэнэ. ...амай асуудалаар Па-...дахи хэлсээн эбдэгдэ-..., американ империалист-... Камбоджодо харата ...уланнуудаа үргэлжэлүүл-... Араб газар нютагуу-... бүлимтаран эзэмдэжэ, ...тин арадай үндэhэн ...нүүдые баhамжалжа, ...иин эзэрхэг түрим-...үүлэй зэрлиг муухай ...уланнуудаа үргэжэлүүл-... байhанhаань уламжалан, ...ын Зүүн зүгтэ хёмороо ... зүришэлдөөтэй.

...зида эб хамтаараа аюул-... байдалай гурим тогтоохо ...эй дурадхалнуудта ко-...ида хабаадаhан олохон ...д анхаралаа хандуул-... Энэ гурим болбол эб ...далай ба уласхоорондын түршүүрил hуларуулха хэрэгтэ шухала оруулалга болохо ёhотой. Бүхы оро-нууд эб хамтаараа аюулгүй байдал тогтоохо хэрэгтэ ха-баадалсажа шадаха юм. Тэ-рэ хадаа эб хамтын хүсэл оролдолгын үндэhэн дээрэ бэеэ даahан байдалые арша-лан хамгаалха зорилготой.

Хоорондоо үгэеэ ойлгол-солгын ба hайн hайхан хү-дэлмэри үнгэрэгдэбэ гэжэ «Буу зэбсэг хуряалгын» асуудал эрхилдэг комиссиин түрүүлэгшэ Р. Андриаманд-жато (Малагасийска рес-публика) тэмдэглэбэ. Ядер-на зэбсэг хорилгые оруулал-сан, буу зэбсэг хуряахын тү-лөө тэмсэл хадаа дайн сэрэ-гэй аюул зайсуулха тухай ажал ябуулгын шухала шэг-лэлнүүдэй нэгэниинь мүн гэжэ зүбшэлдөөндэ хабаада-hан делегадууд тэмдэглэбэ. Буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалга уласхоорондын ор-шондо түгшүүрилтэй болго-хоhоо гадна, дэлхэй дээрэхи политическэ оршон байдалда haaд түбэг ушаруулна гээд комиссиин хүдэлмэридэ ха-баадагшад тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта hүүлэй үедэ хэдэн шухала hайн событи-нууд болоожо, буу зэбсэг ху-ряалгын хэрэгтэ саашадаа амжалта туйлахаар найдам-тай болобо. Добтолгын стра-тегическэ буу зэбсэг хизаар-лаха талаар зарим тэды хэмжээнүүд тухай СССР США хоёрой хоорондо бата-лагдаhан саг зуурын хэл-сээн, ядерна дайн сэрэгые зайсуулха тухай хэлсээн хэмжээнүүдтэ хамаатай боло-но.

«Колониализмда ба ра-сизмда эсэргүү национально-сүлөөрэлгын тэмсэл» гэhэн асуудал эрхилдэг комиссиин даалгабаряар М. П. Найкер (Урда Африка) үгэ хэлэбэ. Колониализм ба неоколониа-лизм, расизм ба апартеид, үндэhэ яhанай илгаа гар-ган доромжолго гэхэ мэтэ-нүүд уласхоорондын түг-шүүрилтэ байдалай болон арсалдаан, тулалдаануудай эшэ үндэhэниинь болоно гэ-жэ зүбшэлдөөнэй үедэ мэ-дэрэгдэбэ гээд тэрэ хэлэhэн байна.

Советскэ Союзай, бусад социалис гүрэнүүдэй, мүн баhа хайшаашье хамжадаг-гүй оронуудай эрхилдэг по-литикын ашаар уласхоорон-дын түгшүүрил hуларуулга-да дэбжэлтэ туйлагдаа гээд комиссида хабаадагшад тэм-дэглэбэ. Уласхоорондын бай-далай түгшүүрил hуларуул-га хадаа сүлөөрэлгын тү-лөө, национальна талаараа бэеэ даahан байдалаа бэхи-жүүлгын түлөө, эбэй ёhоор зэргэ оршон hуухын түлөө тэмсэлые хүгжөөхэдэ аша-тай hайн эрхэ нүхэсэлнүү-дые байгуулжа үгэнэ.

Академик, эб найрамда-лай бүхэвенгриин Соведэй гэшүүн Йожеф Богнар «Хүг-жэлтэ ба экономическа та-лаараа бэеэ даahан байдал» гэhэн асуудал эрхилдэг ко-миссиин зүгhөө үгэ хэлэбэ. Хүгжэжэ байhан гүрэнүүдэй делегадууд, өөhэдынгөө оро-нуудай бэеэ даahан байда-лай түлөө тэмсэгшэ нацио-нальна хүдэлөөнүүдэй тү-лөөлэгшэд комиссиин хүдэл-мэридэ хабаадалсаба гээд тэрэ тэмдэглээ. Хүгжэжэ байhан оронуудтай hаналаа нэгэдэнги байhан социалис оронуудай эрдэмтэд, элитэ ехэ ажал ябуулагшад эдэб-хитэйгээр үгэ хэлэhэн бай-на.

Диилэнхи олон делега-дууд капиталис замаар хүг-жэлтые эрид шууд буруу-шаана гэжэ элидхэлшэ хэ-лээ. Тиихэдээ хүгжэжэ бай-hан арадуудай эрилтэнүүд имагтал социализмда зори-hон замаар дабшажа ябаhан общество дотор бэелүүлэг-дэжэ болохо байна гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

ООН-ой Аюулгүйн Сове-дэй саг үргэлжын гэшүүд байhан гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые 10 процентээр хороогоод, тиигэжэ алмагда-hан мүнгэнэй зарим хубиие хүгжэжэ байhан оронуудта туhаламжа болгохо тухай ООН-ой Генеральна Ассамб-лейн үзэмжэдэ СССР-эй та-биhан дурадхалые делега-дууд баяр баясхалантайгаар дэмжэбэ.

Доктор Э. Хелландер (Финлянди) «Оршон тойрон-дохи байгаалиие аршалан сахиха талаар харилсаа хол-боон» гэhэн асуудал эрхил-hэн комиссиин хүдэлмэри ту-хайда конгрессто мэдээсэбэ. Байгаалида эзэн бусаар хандахаяа болихо, тэрэнэй баялигуудые аршалан арьба-жуулхын тула хүсэ шадалаа гаргаха ябадал арадуудые хоорондонь ойртолсуулха, тэдэнэй hаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ, хүн зоной нэгэн адли хүсэл бодолтой болохо хэрэгтэ тон шухала үндэhэ баримта болоожо үгэнэ.

Оршон тойрондохи бай-гаалиие аршалан хамгаалха, тэрэниие саашадань бүри hайжаруулха тухай асуу-дал бүхэдэлхэйн удха ша-нартай хэрэг болонхой.

Химическэ болон биологи-ческа зэбсэг хэрэгсэлнүүдые дайн байлдаанда хэрэглэхэ ябадалые комисси шууд шан-гаар шүүмжэлhэн байна. Хүн зониие олоор хюдадаг бусад зэбсэгүүдтэй хамта «экоцид» гэдэгэй али бүхы хэлбэри-нүүд хуули буса гэжэ тоо-логдохо ёhотой.

Эбэй ёhоной, найдамтай hайн хани харилсаа тогтоол-го, түгшүүрилтэ байдал hу-ларуулха талаар ашатай hайн хэмжээнүүдые баталан абалга, буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые зогсоолго, удаа дараалуулан буу зэб-сэг хуряалга хадаа оршон тойронхи байгаалиие ар-шалан хамгаалха талаар амжалтатай hайн ажал ябуулгын шухала эрхэ нүхэ-сэлнүүд болоно гэжэ комис-си тэмдэглэбэ.

Америкын уран зураашa Антон Рефережье «Эрдэм, соёлой талаар харилсаа холбоон» гэhэн асуудал эр-хилдэг комиссиин зүгhөө үгэ хэлэбэ. 57 оронуудhаа 460 хүн комиссиин хүдэлмэ-ридэ хабаадалсаа. Ажал хэ-рэгтэй оршон байдалда, хани харилсаанай үзэлтэйгөөр ко-миссиин заседанинууд үнгэр-гэгдөө гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Эбэй ёhоор зэргэ оршон hуу-ха тухай политикын амжал-танууд болбол эрдэм, соёлой талаар арадуудай хоорондо-хи харилсаа холбоо үргэдхэ-хэ, бэхижүүлхэ арга болом-жонуудые нээжэ үгэнэ. Иигэ-жэ бүгэдэниитын эб най-рамдал бэхижүүлгэдэ, ара-дуудай эрхэ сүлөөгэй болон национальна талаараа бэеэ даahан байдалай үнэн зүб хэрэгые аршалан хамгаалга-да туhа нэмэри хэнэ бшуу.

Хоорондоо үгэеэ ойлгол-содог болохын тула, «хүй-тэн дайнай» үлэгдэлнүүдые зайсуулхын тула эрдэм, соё-лой элдэб hалбаринуудай тү-лөөлэгшэдэй хоорондо зохи-хистой hайн холбоо барисаа байгуулха шухала.

Социальна талаараа ондо ондоо байдал соёлой талаар харилсаа холбоо тогтооха зам дээрэ hаалта хэхэ ёhо-гүй.

Эрдэм, соёлой ажал ябуу-лагшад хадаа соёлой талаар холбоо барисаа тогтоолгын жэл үнгэргэхын түлөө, үхи-бүүдтэ зорюулhан эрхим hайн уран зохёолнуудые, ном дэбтэрнүүдые хэблэн гарга-жа байха талаар нэгэдэлтэй болохын түлөө hанамжаяа хэлэбэ. Расизмын ба мили-таризмын номнолhоо залуу-шуулые, үхибүүдые аршалха хэмжээнүүдые залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар зохёохые мүн лэ дурадхагдаа.

Уласхоорондын харилсаа холбооной хэдэн шухала асуудалнууд заседанинууд дээрэ хаража үзэгдэбэ гээд «Экономическа ба научно-техническэ холбоо барисаан» гэhэн асуудал эрхилдэг ко-миссиин түрүүлэгшэ Франц Немшак (Австри) мэдээсэбэ. Делегадуудай ондо ондоо-гоор үгэ хэлэбэшье hаань, хани ёhоной оршон байдал-да энэ зүбшэлдөөн үнгэрбэ. Тэдэнэр бултадаа экономи-ческа болон научно-техни-ческэ холбоо харилсаанай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ашатай hайн оруулалта хэхэ хүсэлэнтэй байhанаа мэ-дүүлбэ.

Комисси болбол эбэй ёhоор зэргэ оршон hуулга улас-хоорондын холбоо барисаа хүгжөөлгэдэ туhа нэмэри хэнэ, эб найрамдалай болон уласхоорондын аюулгүй бай-далай хүсэнүүдые бэхижүүл-нэ, социальна талаараа үнэн зүб байдалай гол ёhонуудые батадхахада, колониализмын ба неоколониализмын хамаг бүхы маяг хэлбэринүүдые усадхаха туhа нэмэри боло-но гэhэн согсолол гаргаба.

Үлэсхэлэн байдалтай, үб-шэн зоболонтой тэмсэл, ор-шон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалга, байгаалиин улам шэнэ арга нөөсэнүү-дые бэдэрэн ололго гэхэ зэргын асуудалнуудые, эко-номическа ба социальна бай-гуулалтаhаань дулдыдангүй-гөөр, имагтал бүхы гүрэ-нүүдэй хамтын хүсөөр шиид-хэжэ болоно гэhэн тобшолол комисси гаргаба.

Комиссиин түлөөлэгшэ эхэ-нэр Соланж Бувье Ажам (юристнүүд - демократуудай уласхоорондын ассоциаци) «Социальна дэбжэлтэ, хүнэй эрхэнүүд болон эб найрам-дал» гэhэн асуудалаар хэг-дэhэн элидхэлэй гол удха-тайнь конгрессэй делегадуу-дые танилсуулаа.

Зарим оронуудта үшөөл мүлжэгдэжэ байhан залуу-шуулай, эхэнэрнүүдэй, ха-риин хүдэлмэришэдэй эрхэ-нүүдые аршалан сахиhан хуули ёhонуудые бүри ехэ хүсэтэй болгохо шухала гээд комисси анхаралаа хандуул-ба. Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэд колониализмда, неоколониализмда ба фашис хуули засагуудта эсэс таби-ха эрмэлзэлтэй байhан туй-хайгаа нэгэн дуугаар мэ-дүүлбэ.

«Правительствануд хоо-рондын болон правительст-венна бэшэ эмхинүүдэй ха-рилсаа холбоон» гэhэн асуу-дал эрхилдэг комиссиин хү-дэлмэри тухай тэрэнэй тү-лөөлэгшэ, демократическа залуушуулай Бүхэдэл-хэйн федерациин вице-прези-дент Арпад Харгита иигэжэ хэлэбэ. Комиссиин хүдэлмэ-ри хэдэн олон асуудалнуу-даар сүлөөтэйгөөр, ашатай туhатайгаар, hаналаа абал-салгын оршон байдалда үн-гэрбэ. Комиссида хабаадаhан диилэнхи олон хүнүүдэй hа-намжын ёhоор, правитель-ствануд хоорондын болон правительственна бэшэ улас-хоорондын эмхинүүдэй хоо-рондохи харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ тон шу-хала, хүгжөөжэ болохошье байна.

Правительстванууд хоо-рондын болон правительст-венна бэшэ эмхинүүдэй хол-боо барисаа эдэбхижүүлхын тула комиссиин оруулhан то-дорхой хэдэн дурадхалнуу-дые А. Харгита тоолобо. Москвада үнгэргэгдэhэн эб найрамдалда дуратай хүсэ-нүүдэй конгрессые бэлэдхэ-хэ ба үнгэргэхэ талаар пра-вительственна бэшэ эмхи-нүүдэй хамтын хүдэлмэриин дүй дүршэлые комисси аша-тай hайнда тоолоод, саашa-даашье энэ харилсаа холбоо-гоо үргэлжэлүүлхэ тухай дура хүсэлөө мэдүүлбэ.

Чили тухай асуудал эр-хилhэн комиссиин түлөөлэг-шэ М. Маньини (Итали) үгэ хэлэхэдээ, зүбшэлдөөндэ ха-баадаhан бүхы делегадууд сэрэгэй хархис хүсэнүүдэй хэhэн урбалтын эсэстэ энэ орон дотор ушаруулагдаhан гасалан зоболонто байдалда нэгэн дуугаар сэтгэлээ зобоно гэжэ мэдүүлбэ. Хархис хү-сэнүүдэй урбалтын эсэстэ Чилидэ шуhата тер-рор, хуули бу-са үйлэдэбэринүүд бэелүү-лэгдэнэ. Чилиин арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл дэлхэйн үнэн сэхэ бүхы хү-нүүдэй хэрэг мүн гэжэ эб найрамдалай тала баригшад тоолоно.

Чилидэ засаг булимтаран этэгээдүүдтэ экономическа туhаламжа үзүүлхэгүйн тү-лөө, тэдэнэй урдаhаа шууд шанга хуулиин хэрэглэгдэ-хын, эндэ ядарал зоболондо нэрбэгдэhэн хүнүүдтэ ту-hаламжа үзүүлхын түлөө түрүү үзэлтэй бүхы хү-сэнүүдэй нэгэдэхыень туйла-ха шухала гэжэ комиссида хабаадагшад эб найрамдалай тала баригшадые уряална.

Делегадууд болбол улас-хоорондын түлөөлэлгэтэ ко-миссинуудые байгуулха шу-хала гээд hанамжаяа хэлээ. Чилидэ демократиин ба со-циальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлшэдэй хаагдаhан конц-лагерьнуудта, түрмэ шорон-гуудта тэдэ комиссинууд ошожо хараха ёhотой боло-но. Чилиин сэрэгэй хархи-суудай хэhэн үгэсөөе мүрдэн тодорхойлхыень делегадууд эрилтэ табиба. Эб найрам-далай тала баригшадай үмэ-нэhөө комиссида хабаадаг-шад С. Альендиин дурасхаа-лые, демократиин ба соци-альна дэбжэлтын түлөө тэм-сэжэ, хархисуудаар алагда-hан бусад тэмсэлшэдэй ду-расхаалые мүнхэлхыень дэл-хэйн олониитые уряалба.

Конгрессэй президент Р. Чандра комиссинуудай элидхэлнүүдэй дүүрэhэнэй hүүлээр, тэдэнэй хэhэн бү-тээhэн хүдэлмэриие үндэ-рөөр сэгнэбэ. Тиигээд тэрэ саашадаа зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудтай делегадуу-дые танилсуулаа. Энээгээр үглөөнэй заседани дүүрэhэн байна.

***

Үдэшэ Съездүүдэй Кремлиин ордон соо Эб найрам-далда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй хаалтын заседани болоо. Конгрессэй президент Р. Чандра заседани нээгээ. Конгрессэй түрүүлэгшэ Шон Макбрайд комитедэй бэлэд-хэhэн ба баталан hайшааhан «Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй хандалга» гэhэн документые уншажа үгэбэ. Конгрессэй делегадууд энэ хандалгые нэгэн дуу-гаар баталан абаа.

Хүтэлбэрилхын комитет ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1973 оной октябриин 22-то болон 23-да баталан абаhан тогтоолнуудые бэелүүлхэ тухай мэдүүлгые нэгэн дуу-гаар баталан абаад, кон-грессэй үзэмжэдэ табиба.

Конгрессэй делегадууд энэ мэдүүлгые нэгэн дуугаар hайшаагаа.

Конгрессто туhалха совет комитедэй түрүүлэгшэ М. В. Зимянин Эб найрамдалда ду-ратай хүсэнүүдэй бүхэдэл-хэйн конгрессэй «Уласхоо-рондын аюулгүй байдалай түлөө, буу зэбсэг хуряахын түлөө, национальна талаараа бэеэ даahан байдалай түлөө, харилсаа холбооной ба эб найрамдалай түлөө» гэhэн хүтэлбэрилхы комитедэй бэ-лэдхэhэн коммюнике соносхон уншаба.

Конгрессэй делегадууд энэ коммюникее hайшаагаа.

Хүтэлбэрилхы комитедэй вице-түрүүлэгшэ, ООН-до туhалха ассоциацинуудай Бүхэдэлхэйн федерациин ге-неральна секретарь Г. Пере-ра хүтэлбэрилхы комитедэй зүгhөө табигдаhан «Удаада-хи хэмжээ ябуулганууд» гэ-hэн документые уншан со-носхобо.

Конгрессэй делегадууд энэ документые нэгэн дуу-гаар баталан абаа.

ООН-ой Генеральна сек-ретариин түлөөлэгшэ Хабиб Харра, Раймон Гюйо (Фран-ци), Т. Субасингх (Шри Лан-ка), Р. Караме (Ливан), К. Н. Нието (Колумби), Ка-мара Дамантанг (Гвинейн республика) гэгшэд тобшохо-ноор үгэ хэлэhэн байна.

Хэдэн делегацинуудай тү-лөөлэгшэд делегадуудай аль-га ташалга доро Эб найрам-далда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй зо-хёон байгуулагшые прези-диумда барюулбаа.

Конгрессто туhалха совет комитедэй түрүүлэгшэ М. В. Зимянин үдэшэ үгэ хэлээ.

Конгрессэй президент Р. Чандра түгэсхэлэй үгэ хэлэ-бэ.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс энээгээр хүдэлмэ-рээ дүүргэбэ.

(ТАСС).

Зураг дээрэ: Октябриин 31-нэй үдэшэ. Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо. «Эб найрамдалда дуратай хүсэ-нүүдэй бүхэдэлхэйн конгрес-сэй хандалгые» конгрессэй делегадууд нэгэн дуугаар баталан абаба.

ТАССай фотохронико.

Нютаг нютагай һонин

ХАНИНАРТАА АЙЛШАЛБА

Монголой Арадай революционно партиин түүхэ үзэдэг, мүн экономикын эрдэм шудалдаг кружогуудые хүтэлбэрилдэг Дархан хотын 21 пропагандист Хяагта город ерэбэ. Эндэ ерэхынгээ урда тэд семинарнуудта эдэнэр байлсаһан, теориин болон методикын асуудалнуудаар зохихо заабари абаһан байгаа.

1920—1921 онуудта Монголой хубисхалшадай ажал ябуулгатай холбоотой Хяагта хотын түүхын дурасхаалта газарнуудтай эдэнэр танилсаха гэжэ шиидэбэ.

Монголой сурталшад Д. Сүхэ-Баатарай гэр музейдэ ороһон, Монголой Арадай революционно партиин 1 съездын болоһон байшан-музейтэй танилсаһан байна. Монголой революционернүүдэй ажал ябуулгаяа үүсхэхэ, совет-монгол хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ гайхамшаг аша габьяатай байһанайнгаа түлөө Хяагта город Сүхэ-Баатарай орденоор шагнагдаһан хай. Энэ шагналай дүрэ-хүшөөтэй танилсабад.

Р. ТУГУТОВ,
Хяагтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн директор.

Агитбригада—малшадта

Үбэлэй харюусалгатай үедэ малшадые соёлой талаар хангаха агитбригада эмхидхэгдээд, график табигдажа баталагдаба. Хурамхаанай соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригадын коллектив малай фермэнүүд болон хонишодой бригадануудаар ябаха юм.

Аймагай соёлшод малшадые комплексноор хангаха гэжэ оролдоно. Лектор, уран зурааша, уран һайханай бүлгэмэй артистнар, ажаһуудалай эрилтэ хангагшад энэ бригадын бүридэлдэ оролсонод.

Агитбригадын гэшүүд эгээн түрүүлэн Хурамхаанай совхозой малшадта айлшалба.

Д. ГАРМАЕВ,
телевидени болон радиодамжуулгын комитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

ТЕЛЕВИЗОР ХАРАХАНЬ

Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ СССР-эй хэлхеэ холбооной министерствын замбуулинай хэлхеэ холбооной главна управлениһээ иимэ удхатай телеграмма һаяхан ерэбэ:

«Юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёһоор Закаменск хотодо үнгэтэ дамжуулга хэхэ ретранслятор баригдаха байна. Тиимэһээ тэдэниие бодхоохо талмай шэнжэлэн олохые дурадханабди. Тиигэхэдээ телевиденеэр дамжуулга хэхэдэ таатай зохид газар, бага гаргашатайгаар барилга хэхэ асуудалнууд анхарагдаха зэргэтэй. Мүн барилгада гаргашалагдаха мүнгэ зөөри, барилгын подрядна эмхи тухай бодомжолхо бологдоно. Проектыень хэлхеэ холбооной научно-шэнжэлэлгын институт зохёохо юм. Һаядаа манай мэргэжэлтэд ошохо байна».

Энэ телеграммын аймагай газетэдэ тунхаглагдахада, хүн зон ехэ баяртайгаар уншажа, һонирхоһон асуудалнуудаараа редакцида хандана. Тиимэ байха ёһотойл даа! Ажабайдалайнгаа баян дэлгэр болоходо, хүн зоной ухаан бодолой, соёлой эрилтэ улам түргөөр дээшэлнэ ха юм.

Ретранслятораа баригдажа, ашаглалгада оруулагдахада, аймагай ажалшад Москваһаа түбэй телевидениин дамжуулгануудые үдэр бүри харадаг болохонь гээшэ. Тиимэ үдэрэй ерэхэнь холо бэшэ даа.

Ш. БАКШЕЕВ.

БУГЫН ЭБЭР ТУШААГДАНА

Бугын хатаагдамал шуһан эбэр бэлдхэлгын 1973 оной. хаһа дүүрэжэ, дүнгүүдынь соголологдобо. Агнууриин энэ хаһа майн 25-һаа июлиин 15 болотор үргэлжэлөө. Бугын эбэр шанаха, хатааха 10 бааза урид баригдаһан, туруута зэрлиг ангуудай эдидэг хужар таригдаһан байгаа.

Госпромхозуудай 35 ангуушадһаа бүридэһэн 7 бригада тайгада гараа. Тэдэнэр 73 буга барижа, 132 килограмм хатаһан эбэр тушааба. Бэлэдхэгдэһэн эбэрэй шанар жэл бүри һайжарна. Владивостогой «Медэкспортдэ» манай ангуушадай тушааһан эбэрнүүд эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө.

Ахын госпромхоз 10 буга, Захааминай — 22 буга барижа, түсэбөө дүүргээ. Баян олзотой агнууриһаа бусажа, госпромхозуудайнгаа даабаряа дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулһан ангуушад олон. Жэшээлхэдэ, Захааминай ангуушад Ц. С. Шагжиев, Б. Д. Норбоев гэгшэд тус тустаа 5—5 буга барижа, хамтадаа 21 килограмм эбэр эрхим шанартайгаар тушаагаа. Баунтын аймагай ангуушан В. Яковлев 6 бугын 14 килограмм эбэр асараа.

Һаяхан госпромхозуудай бэлдэһэн 132 килограмм эбэр Владивосток эльгээгдэһэн юм. Тэрэнь 12406 түхэригэй сэнтэй болоо.

Бугын хатаагдамал шуһан эбэр элдэб үбшэ аргалдаг эмэй шухала зүйлдэ ородог. Энэ үнэтэй шуһан эбэрые элбэгээр бэлдэхэ арга боломжо Буряадтамнай яһала бии. Республикымнай бүхы дэбисхэр дээрэ буганууд олоороо үдэнхэй. Жэл бүхэндэ 150 шуһан эбэр бэлдэжэ шадаха байнабди. Энээнэй тулада госпромхозуудта эбэр бэлдэхэ түсэб болон лицензи үгтэхэһөө гадна, коопзверопромхозуудта иимэ зүбшөөл үгтэдэг болоо һаа, һайн байха һэн гэжэ һанагдана. Тиигэбэл зундаа олон буга баригдаха болоно бшуу.

М. ТЫЛЫКОВ,
охотовед.

Спорт

ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОБО

Уласхоорондын гр... стернүүд Рафаэль Ва... (Ереван), Евгений Ва... (Москва), Семён Ф... (Ленинград), мүн Тб... һээ уласхоорондын м... Роман Джинджихашвили ерэхэ жэлдэ СССР-эй т... һуури эзэлэлгын мүр... нэй дээдэ лигидэ наадаһан лобо.

Энэ жэлэй чемпион... Ваганян, Джинджихашвили абажа боломоор 17-һоо ... очко абажа, нэгэдэхи ... дохи һууринуудые хуб... ба. Васюков 10.5 оч... гоор гурбадахи һуури ... Тинхэдэ Фурман, Мос... уласхоорондын мастер ... Разуваев тус тустаа 10 ... абажа, 4—5-дахи һууринуудые хубаалдабашье, коэффициентынгээ талаар Фу... дээдэ лигидэ наадаха эр... хүртөө бшуу.

Разуваев, москвагай уласхоорондын гроссмейстер Давид Бронштейн, ... Марк Дворецкий, Одессын уласхоорондын мастер Михаил Подгаец, Ригын мастер Янис Клован, ... уласхоорондын мастер ... талий Цешковский нэгэдэхи лигиин түгэсхэлэй наадаһан хабаадаха эрхэ олоо.

Бронштейн — зургаадахи (9,5), Дворецкий, Подгаец 7—8-дахи (тус тустаа ...) Клован, Цешковский 9—10-дахи (тус тустаа ...) һууринуудта гараба.

Энэ жэл Тбилисидэ ... һон нэгэдэхи лигиин ... сөөндэ хабаадаһан шата... тус лигиин түгэсхэлэй ... сөөндэ хабаадаха нэрэ ... дэдэ хүртэхын түлөө ... союзна шэлэн абалгын ... рысөөндэ наадаха бай...

Тбилисиин уласхоорондын гроссмейстер Эдуард Гу... фельд, мастер Ва... Зильберштейн (Орск), ... һаа уласхоорондын ... Владимир Багиров, Тб... сиин мастер Тамаз Ге... зе. Одессын мастер ... Палатник, Москвагай ... Сергей Макарычев, Ле... градһаа уласхоорондын ... тер Вячеслав Оснос, ... вагай мастер Алек... Куинджи гэгшэд шэлэн ... гын мүрысөөндэ хабаа... зэргэтэй.

(ТАСС).

МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ—ГОЛ АСУУДАЛ

Биирэ

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдажа эмхидхэгдэһэн уран зурагай, мүн республикын арадай ажахын туйлалтые харуулһан хоёр ехэ выставкэтэй хүнүүд танилсаһан лэ байха. Энээниие эмхидхэхын тула арбан гурбан бригада яһала оролдосотойгоор хүдэлөө бэлэй. Дүрбэ-табан хүнһөө бүридэһэн бригада бүхэниие дээдэ мэргэжэлтэй уран зураашад хүтэлбэрилжэ, богони болзорто нилээд ехэ юумэ хэһэн байна.

Республикын арадай ажахын туйлалта харуулһан выставкэ бэлдэхэһээ гадна, Ивалга тосхондо эмхидхэгдэһэн нэгэ филиалыень, мүн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадион шэмэглэн гоёогоо һэн. Заншалта зунай найр ипподром дээрэ мүн баһа болоо һэм шуу. Мори урилдаа, бүхэ барилдаа хаража баясахаһаа гадна, уран зураашадай нарилан хэһэн али бүхы шэмэглэл хужарлан хараһан лэ байха.

Бэлигтэй бэрхэ мүнгэшэ дархан П. Намсараев республикын Хүндэлэлэй самбар жэншэдгүй гоёор шэмэглэн зохёожо, олоной магтаалда хүртөө бэлэй. Тиихэдэ уран зураашад С. Ринчинов Г. Баженов хоёр «Электромашина» заводой «Электрификаци» гэжэ гаршагтай тусгаар таһагые уран гоёор угалзатуулан шэмэглээ һэн. Зүүн-Сибириин соёлой институдай студентнэр фойе, коридор соохи шэмэглэл гоёолтонуудые хужарлан харадаг гээшэ. Уран зурааша А. Хомяков бэлиг шадабаряа эндэ гаргаһан байгаа.

Тиихэдэ А. Казанский Г. Васильев хоёр «Баргажан» гостиницын ханые газаа талаһаань шэмэглэн гоёогоо. Иимэ шэмэглэл гоёолто манай хотодо түрүүшынхеэ хэгдээ гээшэ. Ипподромой кафедэ сайлахаа ороһон хүнүүд досоохиень ехэтэ һайхашаан харадаг. Уран зураашад Д. Дугаров, А. Казанский, Г. Васильев гэгшэд эндэ уран бэлигээ гаргажа, онсо өөрын шэнжэтэйгээр бэелүүлһэн байна.

Сэхыень хэлэхэдэ, уран зураашадаймнай хэһэн шэмэглэл олон юм бэзэ. Ажал хүдэлмэреэ нигээд лэ дүүргэдэггүй, уридшалан хараалагдаһан түсэбэй ёһоор шэнэ һонин бүтээлнүүдые урлан хэжэ байһаар. Хэхэ юумэн, үнэхөөрөөшье, ехэ гээшэ. Декабрь һарада республикымнай уран зураашадай съезд болохоор хүлеэгдэнэ. Хайшан гэжэ хүдэлөөб, ямар зурагуудые хээб? Энээн тухайдаа хөөрэлдэхэ юумэн яһала бии ха юм. Тиимэһээ бэлэдхэлэй хүдэлмэри эртээнһээ ябуулагдана. Үшөө тиихэдэ зональна выставкэ болохо бшуу. Иимэ томо, тон харюусалгатай харалгада муу бүтээлнүүдые табилтай аал?

Ушар имэһээ манай зураашад ходол мастерской соогоо байжа хүдэлнэгүй, харин хүдөө нютагуудаар, промышленна предприятинуудаар ябажа, ажалша бэрхэ хүнүүдтэй уулзажа, гол темэеэ олоно гээшэ.

Тингэжэ бүлэг уран зураашад, жэшээнь, А. Сахаровская, Ю. Чирков, Г. Купцов, В. Грищенко болон бусад Баргажанай, Хурамхаанай аймагай ажахынуудаар ябажа, шэнэ һонин бүтээлнүүдые асаржа ерээ. Баргажанай аймагай Уланай колхозой полевой стан,. малай гүүртэ дээрэ байжа, малшад болон таряашадай ажал хэрэгтэй дүтөөр танилсаад, дэбтэртээ хэды олон дүрэнүүдые зураглан буулгаһан байна. Тингэжэ колхозой түрүүшүүлтэй, жэшээнь, механизатор Д. Ахадаев, һаалишан Г. Цивилева, бригадир Б. Эрдынеев, ахамад агроном Б. Гармаев, мүн залуу һаалишад Ц. Ринчинова, Е. Базарова, Е. Балганова болон бусадай дүрэнүүдые буулгажа асараад, тэдэнээ бүришье гоё һайнаар хэжэ байна.

Уран зураашад С. Ринчинов, Г. Баженов, К. Дульбеев болон бусад Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхоздо ошожо, хэды олон этюдүүдые асараа. Тиихэдэ А. Казанский Л. Лабок хоёр Байгал далайгаар тамаржа, загаһашадтай уулзажа, хэдэн зурагтай бусаа. Уран зураашад М. Метелкина Кабанскын аймагаар, Д. Дугаров Агын округоор ябажа ерээ. Мүнөө тэдэнэр дэбтэрнүүдээ иран хаража, уулзажа хөөрэлдэһэн хүнүүдэйнгээ образые уран зурагтаа тодо хурсаар харуулхые оролдоно. Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша А. Н. Сахаровскаягай энэ зунайнь аяншалга үрэжэлтэй. ашагтай байгаа.

Мүнөө үеын хүнүүдтэй уран зураашад уулзаа, хөөрэлдөөшье гэлэй. Теэд тэдэнэйнгээ түхэл шэнжые, абари зангые, һанал эрмэлзэлые хэр зэргэ зураглан харуулна гээшэб? Сэхыень хэлэхэдэ, уран бинирэтэн мүнөө муу бэшээр хүдэлжэ байна. Республикын уран зураашадай холбоондо хэһэн зурагуудаа саг үргэлжэ харана, зүбшэн хэлсэнэ. Олонхи зурагуудынь һайшаагдаһан юм. Тиихэдэ аша туһатай, имагтал нүхэр ёһоной ажаглалта, зүбшэл заабари хэһэн байна. Иимэ хөөрэлдөөн ажал хүдэлмэридэнь аргагүй туһатай байха бшуу.

Жэшээнь, һая болоһон зүбшэн хэлсэлгэдэ В. И. Суриковай нэрэмжэтэ уран зурагай институдай студентка Алла Цыбикова хабаадалсажа, хэһэн бүтээлнүүдээ харуулаа. «Гаваньда», «Урда зүгэй һуурин нютаг», «Хүдөөгэй басаганай дүрэ» гэжэ гурбан зурагынь һайшаагдаа. Гадна бэлигтэй залуу зурааша ахамад нүхэдэйнгөө зүбшэл заабариие сэдьхэлдээ дүтөөр хадуужа абаа. Энэнь ехэл һайн гээшэ.

Иигэжэ хүдэлжэ, хэһэн бүтээлнүүдээ нүхэрэй ёһоор хаража, дутагдалнуудаа усадхаха тухайда хэлсэжэ байхада туһатай ха юм. Саашадаа бүришье эршэтэйгээр хүдэлжэ, Буряад оронойнгоо шарайе тодо хурсаар, гоё һайханаар зураглаһан бүтээлнүүдээрээ хүн зониие баясуулхэнь дамжаггүй.

А. ЧАЙКОВСКИЙ,
республикын уран бүтээлэй байшангай хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Залуу зурааша А. Цыбиковагай «Гаваньда», «Урда зүгэй эхэнэрэй дүрэ» гэжэ хоёр зураг харанат.

БҮГЭДЭ НИИТЫН АНХАРАЛ ТАТАНА

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болоһон бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ бүгэдэ ниитын анхарал татаһаар.

БЕРЛИН. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор табигдаһан зорилгонуудые ГДР-эй ажалшад бүрин дэмжэжэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын тула саг үргэлжэ оролдолго гаргажа байһанайнь түлөө КПСС-тэ баяр баясхалан хүргэнэ гээд газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан материалнууд, радио ба телевидениин дамжуулганууд дотор хэлэгдэнэ.

ПРАГА. Уласхоорондын байдал тушаа Л. И. Брежнев дэлгэрэнгы шэнжэлэл хэбэ гээд «Лидова демокрацие» газетэ шэнжэлэл соогоо тэмдэглэнэ. Түгшүүрил һуларуулхын, арадуудай хоорондохи эб найрамдалта харилсаа хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ туйлагдаһан амжалтануудай дүнгүүдые тэрэ согсолһон байна.

БРЮССЕЛЬ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ амгалан байдалай хуби заяанда ехэ удха шанартай гэжэ Бельгиин «Метрополь» газетэ бэшэнэ. Эб найрамдалта политикаяа бэелүүлэн үргэлжэлүүлжэ байһанаа Совет гүрэн элирхэйлбэ.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, энэ талаар 1975 ондо Советскэ Союзай шухала алхам хэхээр бэлэн байһан тухай Л. И. Брежнев Европын түб хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэгүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй Венэдэ эхилхынь урда тээ мэдүүлээд, баруун оронуудта шухала дурадхал хэбэ гэжэ «Пепль» газетэ тэмдэглэнэ.

КОПЕНГАГЕН. Конгресс дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ ехэ удха шанартай гэжэ Даниин ниитын ба политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, зүүнэй үзэлтэй радикальна партиин уласхоорондын комиссиин түрүүлэгшэ Хермод Ланнунг — тэрэ Конгрессто хабаадагша тэмдэглэһэн байна. «Эб найрамдал зүгөөр хангагдашагүй, гүрэнүүдэй, политическэ партинуудай, ниитын эмхинүүдэй үсэд шанга, эдэбхитэй тэмсэлэй ашаар туйлагдаха байна гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб», — гэжэ Даниин политическэ ажал ябуулагша хэлэбэ.

(ТАСС).

КАИР

Каирта уулзалга болобо

ТАСС

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов Египедэй Араб Республикын правительствын уряалаар Каирта ерэбэ.

Египедэй Араб Республикын президент Анвар Садат В. В. Кузнецовтой уулзажа хөөрэлдөө. Национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар президентын советник Хафез Исмаил, СССР-һээ Египедтэ байдаг элшэн сайд В. М. Виноградов хөөрэлдөөндэ хабаадаһан байна.

БЕЙРУТ

У. Фулбрайдай мэдүүлгэ

ТАСС

США-гай конгрессто гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ талаар сенадай комиссиин түрүүлэгшэ У. Фулбрайт (демократ, Арканзас штадһаа) американ правительствын Израилиие дэмжэжэ байһан ушарые эрид буруушааба.

«Израилиин дээрмэдэхы хархис политикые дэмжэлгэ Холбоото Штадуудай аша туһада харюусанагүй гэжэ үдэр хоногой үнгэрхэ тума ойлгохо ушартай болонобди» гээд американ сенатор Бейрудтахи «Дейли стар» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Израилиие дэмжэһэнһээнь шалтагаалан, Дүтын Зүүн зүгэй оронууд США-да нефть табилгаяа бага болгоһон байна. Энэнһээнь уламжалан, США элшэ хүсэнэй талаар ехэ доройтон, уналгада оробо. гээд Фулбрайт тэмдэглэбэ.

ВЕНЭ

Европын түб хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүд эндэ эхилбэ.

Хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байһан делегацинууд хараа шэглэлнүүдээ түрүүшын заседани дээрэ найруулһан байна. Шахардуу байдал һуларуулха хэрэг Европодохи политическэ байдалда һайнаар нүлөөлнэ. Тиимэһээ буу зэбсэгүүдые хороолго ехэ туһа нэмэри болохо байна гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

Европын түб хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай орёо асуудалнуудые хаража үзэхэдөө, ямар нэгэ гүрэндэ хоро хүргэхэ ,тэрэнэй аюулгүй байдалда тойбо татаха ёһогүйбди гэжэ делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэмдэглэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙ

ТАСС

Атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ уласхоорондын агентствын элидхэлые ООН-ой Генеральна Ассамблей заседани дээрээ зүбшэн хэлсэбэ.

Политическэ байдалай һайжаржа байһан ушар буу зэбсэгүүдые хороолтоор нэмэгдэхэ ёһотой гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Рощин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Ядерна буу зэбсэг дэлгэрүүлэн тараахагүй тухай договор шухала удха шанартай. Тиимэһээ онсодоо гүрэнүүд энээниие дэмжэхэ зэргэтэй гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

НИКОЗИ

Президент Макариосай пресс-конференци

ТАСС

Кипрэй президент Макариос эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, орон дотор үйлэдэгдэжэ байһан хуули буса ябуулгануудтай правительство тэмсэжэ үргэлжэлхэ юм гээд мэдүүлээ. Арал дээрэ шахардуу байдал тогтоохо зорилготойгоор һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэжэ байһан Гривасэй хархис эмхиин гэшүүд сүүдтэ үгтэхэ юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ. «Орон доторхи хуули буса ябуулгануудые усадхан зайсуулха гээшэ правительствын уялга болоно», — гэжэ президент хэлэбэ.

ЖЕНЕВЭ

Сэрэгэй хунтын хардалга мүрдэлгэнүүд

ТАСС

Чилиин сэрэгэй хунтын харата муухай ябуулганууд тухай Швейцарида байхаяа ерэһэн Чилиин хүнүүд эндэхи «Трибюн де-Лозанн-Матэн» газетын хуудаһануудаар хөөрэнэ.

«Чилидэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд хүнэй ой ухаанда орошогүй, — гэжэ хашалта харшалалтаһаа боложо нютагаа урилһан хүнүүдэй нэгэн хэлэбэ. — Түрмын харуулшад хүнүүдые хайра гамгүйгөөр хэһэнэ. Эдэниие зэрлиг муухайгаар сохино, удаань шараа нюсэгэлүүлээд, халуун наранай элшэ доро гаргана».

Һэжэг түрэмэ хүнүүдые бэдэржэ барихын тула сэрэгэй хунта нэгжүүл хэнэ.

Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

Европын оронуудай арадуудай хүсэл эрмэлзэлые бэелүүлэн, Европын түбэй хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хамтаараа хороохо талаар хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тодорхой үрэ дүнгүүдые туйлахын тула социалис хани нэгэдэлтэ оронууд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байна гэжэ социалис оронуудай делегацинуудай толгойлогшонор үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГЫН АША ТУҺАДА

Европын түбэй хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэгүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүд Австриин нийслэл хото Венэдэ эхилбэ. 19 ороной түлөөлэгшэд энээндэ хабаадана.

Энэ асуудал шиидхэхын түлөө социалис оронууд хэдэн жэлэй туршa соо залан сэхээр тэмсэжэ байнхай. Гэбэшье баруун гүрэнүүд энэ талаар тойбо татадаг байгаа. Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай хүсэлэл оролдолгын ашаар уласхоорондын шахардуу байдалай һуларуулгадаһан дээрэһээнь Европын оронуудта, арадуудта гол шухала хэрэгые шиидхэн хаража үзэхэ аргатай болообди.

Хэрбээ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан бүхы хүнүүдэй иимэ үнэн зүб, али алиндань ашатай туһатай гол ёһонуудые баримталан, һанамжануудаа бүтэмжэтэй һайнаар хэлсээд байгаа һаань, Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд амжалта туйлажа, Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ арга олдохо байна.

(ТАСС).

ХАНОЙ

Вьетнамай барилгашадай зорилго

ТАСС

Ойрын 15 жэлэй турша соо Вьетнамай Демократическа Республикын хүдөө ажахыда хүдэлдэг хүнүүдэй тоо 20 миллиондо хүрэхэ байна. Хүн бүхэндэ 6-һаа 8 дүрбэлжэн метр хүрэтэр талмайтай хирпиисэ гэрнүүдые барижа үгэхын тула энэ үе соо хүдөөгэй барилгашад ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ ёһотой гэжэ Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитет тогтообо. Барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэришэд энэ зорилго бэелүүлхын тула бүхы оролдолго хэшээлээ элсүүлхэ зэргэтэй. Энэ һалбариин предприятинуудай тоо орон дотор улам үргэдэжэ байнхай. Һаяын жэлнүүдтэ ДРВ-гэй техническэ мэргэжэл олгодог училищинууд 40 мянга гаран барилгашадые бэлдэхэ.

ДАМАСК

Сириин президент үгэ хэлэбэ

ТАСС

Сириин Араб Республикын президент Хафез Асад үндэһэ яһатандаа хандан, Дамаскын радио ба телевиденеэр үгэ хэлэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон дайнай ябуулганууд араб үндэһэ яһатанда ехэ туршалга, шалгалта болоо. Эндэ манай арадууд хүсэ шадалтай, нягта жагсаалтай, эрэлхэг зоригтой байһанаа харуулаа гээд тэрэ тэмдэглээ.

Ороной хүтэлбэритэй энэ тогтоолые наринаар зүбшэн хэлсэһэнэй, мүн Советскэ Союзтай, Египедтэй зүбшэлэлгэнүүдые хэһэнэй һүүлээр буудалдаа зогсоохо ба дайнай бүхы ябуулгануудые болюулха тухай ООН-эй Аюулгүйн Соведэй тогтоол Сири зүбшөөхые шиидээ гэжэ гүрэнэй толгойлогшо элирхэйлэн мэдүүлһэн байна. Аюулгүйн Соведэй тогтоол хадаа булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиин дээрмэшэ сэрэгүүдые бүрин гаргахаар, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые хүндэлхөөр хараалһан документ болоно гэжэ ойлгонобди гээд президент хэлээ.

Оронойнгоо фронт бэхижүүлхэ шухала гэжэ Асад мэдүүлбэ.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭХИ БАЙДАЛ

Дүтын Зүүн зүгтэ буудалдаанай зогсоогдоһон газарнуудта амгалан байдалтай ... Октябриин 22-ой байдалаар Египедэй ба Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байдалые тодорхойлхын т... ла ООН-ой онсо даабари ... хүсэнүүдэй командалагша генерал Э. Сийласвуо Каирта, Тель-Авивта һу... үдэрнүүдтэ харилсаха холбоо тогтооһон байгаа гээд ООН-ой мэдээсэлэй түбэй түлөөлэгшэ Каирһаа дамжуулна.

ООН-ой адаглагшад Суэцкэ каналай хоёр эрье дээр байжа, буудалдаа зогсоолгын лининүүдые тодорхойлно.

Ливанһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, ороной урда районуудта Израиль зэбсэгтэ харата ябуулгануудые үргэлжэлүүлһэн байгаа. Октябриин 30 най үдэшэ хэдэн часай турша соо Израилиин артиллери Ливанай Бинт Джебейль гэжэ һууринииие артиллереэр буудаба. Израилиин самолёдууд Ливанай агаарай дайда руу халдахин нэбтэрэн ороо гэжэ «Аль-Хайят» газетэ бэшэнэ.

Израилиин юстициин министр Шапирын тушаалһаа буўһан тухай Тель-Авивһаа соносхогдоо. Дүтын Зүүн зүгтэхи дайнай ябуулганууд дай үедэ Израилиин правительство дотор хёмороо ... рилдээнэй гараһан уламжалан, тэрэ тушаалһаа бууха баатай болоһон байна. Израилиин армиин «алдуу эндүүнүүд, дутагдалнууд тухай гэмнэжэ, Даяниие оборонын министрэй тушаалһаа зайсуулха шухала гэжэ Шапиро баримталһан байгаа. Өөрынхиеэ туйлажа шадаагүйдөө, министр тушаалһаа бууха баатай болоо. Гэнзуураа, Израилиин «Гаарец» газетын сэхэ руунь мэдээлэлэй ёһоор, Даянай ... хүндэ нилээд бууряа.

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Буратинын выставкэ». 15.15 — «Таджигай ССР Эхэ орондоо элидхэнэ». Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. Р. Расулов дамжуулгада хабаадалсаха. 16.05 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. «Энэниие таанар шадахат» — викторина. 17.20—17.30 — Забһарлалга. 17.30 — «Артистнар, артистнар...» 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — «Звездочка» гэжэ тележурнал октябрятануудта харуулагдаха. 20.00 — Телепанорама. 20.20 — «Элүүр энхэ байдал» — телевизионно журнал (буряадаар). 20.50 — «Ленин в Октябре» — уран һайханай фильм.

«Орбита» харуулна:

22.30 — Шатараар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. 22.45 — «Поэзи». 23.00 — «Эрдэм ба соёлой гол шухала асуудалнууд». «Хүн ба байгаали». 23.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Баледэй артистнарай концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.30—Концерт. 20.15 — **Үнгэтэ телевидени.** Австриич телевидениин программа.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, ... редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-82, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-81.